

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»

Факультет соціальних наук та соціальних технологій

Кафедра міжнародних відносин

ОНП «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Тараненко Ганна Геннадіївна

Навчально-методична розробка для викладання і вивчення курсу

«РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ: КРАЇНИ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ»

Київ – 2024

УДК 327:94:33.01(8=134)(477)

Тараненко Г.Г. Навчально-методична розробка для викладання і вивчення курсу «Регіональні студії: країни Латинської Америки» / Ганна Геннадіївна Тараненко. К. : Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2024, 65 с.

Схвалено рішенням кафедри міжнародних відносин Національного університету «Києво-Могилянська академія», протокол № 5 від 10 грудня 2024 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету соціальних наук та соціальних технологій Національного університету «Києво-Могилянська академія», протокол № 1 від 24.01.2025 р.

Рецензенти:

В.І. Лакомов, Надзвичайний і Повноважний Посол України, Посол України у Федеративній Республіці Бразилія, Кооперативній Республіці Гайана, Багатонаціональній Державі Болівія (2007-2010 рр.), Радник Посольства України у Федеративній Республіці Бразилія (1997-2002 рр.)

І.М. Крупеня, кандидатка політичних наук, старша викладачка кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін ННІ історії, права та міжнародних відносин Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

ISBN 978-617-7668-68-7

© Тараненко Г.Г., 2024

ЗМІСТ

1. Анотація навчально-методичної розробки.....	4
2. Вступні зауваги.....	5
3. Мета курсу.....	7
4. Результати навчання.....	8
5. Методи викладання та форми оцінювання.....	10
6. Лекційні заняття.....	11
7. Опорні конспекти лекцій.....	25
8. Практичні (семінарські) заняття.....	35
9. Питання для самостійної роботи.....	41
10. Питання для поточного контролю.....	44
11. Індивідуальні завдання.....	46
12. Практичні завдання / кейси	48
13. Фінальний проєкт	51
14. Умови визначення навчального рейтингу.....	52
15. Вимоги і критерії оцінювання.....	53
16. Політика доброчесності.....	55
17. Контрольні тестові запитання до заліку.....	56
18. Ключі до контрольних тестових запитань до заліку.....	60
19. Рекомендовані джерела.....	61

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОЗРОБКИ

Навчально-методична розробка для викладання та вивчення курсу «Регіональні студії: країни Латинської Америки» створена для навчально-методичного забезпечення цієї дисципліни та ґрунтується на практичному навчально-методичному досвіді, науково-аналітичних доробках авторки курсу і авторитетних науково-методичних джерелах галузі. Розробка спрямована на підготовку висококласних фахівців, здатних на високому рівні виконувати аналітичну, дослідницьку, організаційну роботу, пов'язану з регіональними студіями країн Латинської Америки та, зокрема, відносин України з країнами регіону. Особливу увагу приділено ознайомленню з ключовими підходами до визначення регіону і специфікою регіональних студій, висвітленню історичних, соціальних, політичних, економічних та безпекових особливостей розвитку регіону та визначення напрямів міжнародної регіональної інтеграції. Від студентів очікується опрацювання запропонованої літератури, критичне осмислення аналітичних і наукових джерел, розробка фінального проєкту, спрямованого на посилення дипломатичних взаємин між державами Латинської Америки та Україною.

ЗАГАЛЬНЕ НАВАНТАЖЕННЯ КУРСУ: 3 кредити ECTS

Заняття в аудиторії: 30 год.

Самостійна робота слухачів курсу: 60 год.

Форма підсумкового оцінювання: залік

Семестр викладання: 6

ВИКЛАДАЧ:

Тараненко Ганна Геннадіївна,

кандидат політичних наук, доцент

кафедри міжнародних відносин

факультет соціальних наук та соціальних технологій НаУКМА

E-mail: h.taranenko@ukma.edu.ua

ВСТУПНІ ЗАУВАГИ

Навчально-методична розробка для викладання і вивчення курсу «Регіональні студії: країни Латинської Америки» складена відповідно до освітньої підготовки бакалавра спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Вона створювалася та доопрацьовувалася на основі практичного досвіду викладання та науково-аналітичної діяльності авторки курсу, на основі авторитетних джерел у галузі латиноамериканістики, зокрема:

1. Franko P. (2018). The Puzzle of Latin American Economic Development
2. Kent R. (2016). Latin America: Regions and People.
3. Taranenko A. H. Characteristics of Russian Propaganda in Latin America with Regard to Russian Aggression Against Ukraine: Case of Brazil / Anna Taranenko // Empirio. - 2024. - Т. 1, № 1. - С. 55-62.
4. Тараненко А. Особливості відносин Домініканської Республіки і Гаїті на сучасному етапі (2022). <https://adastra.org.ua/blog/osoblivosti-vidnosin-dominikanskoyi-respubliki-i-gayiti-na-suchasnomu-etapi>
5. Тараненко А. Процес миробудування в Колумбії: стратегії підтримки діалогу (2021). <https://adastra.org.ua/blog/proces-mirobuduvannya-v-kolumbiyi-strategiyi-pidtrimki-dialogu>

У цьому курсі пропонуються для розгляду такі теми, як визначення особливостей формування субрегіонів у Латинській Америці, розгляд ключових міжнародних організацій регіону Латинської Америки, ознайомлення із засобами підвищення конкурентоспроможності регіону на міжнародній арені. Окрім того, приділяється увага поняттям регіонального лідерства і регіональних лідерів у контексті регіону Латинської Америки. Також значна увага приділяється розвитку і посиленню взаємовигідних відносин між державами регіону Латинської Америки та Україною.

Щодо тематичного наповнення розробки, у ній представлено сучасні концепції та підходи до регіональних студій, процесів деколонізації та постколоніальних студій, підходів до терміну «Глобальний Південь» («Плюралістичний Південь», «Глобальні партнери»). Розробка сприяє здатності слухачів курсу розуміти латиноамериканські

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

Кафедра міжнародних відносин

регіональні студії у політичному, економічному, правовому, дипломатичному, безпековому та екологічному аспектах, розуміти природу функціонування регіональних інтеграційних об'єднань у Латинській Америці та Карибському басейні, визначати політику країн Північної Америки щодо країн Латинської Америки та прослідковувати вектори зовнішньої політики країн регіону щодо інших регіонів світу таких, як азійсько-тихоокеанський, африканський і європейський. Важливим фокусом розробки є формування у студентів здатності виявляти і аналізувати стан підтримки таких цінностей, як демократія і верховенство права у державах Латинської Америки, а також аналізувати вектори зовнішньої політики країн регіону щодо України, зокрема в умовах російської агресії, що триває.

Розробка спрямована на сприяння здатності студентів знаходити та аналізувати ключові документи, що відносяться до політико-економічних процесів у Латинській Америці, зокрема, у зв'язку з посиленням дипломатичних відносин країн регіону з Україною. Також розробка курсу покликана посилити здатність студентів аналізувати такі багатосторонні ініціативи і регіональні організації, як МЕРКОСУР, Андське співтовариство, КАРИКОМ, Карибська співдружність, СЕЛАК, УНАСУР, ПРОСУР, ОАД, USMCA, Тихоокеанський альянс, Транстихоокеанське партнерство, АЛЬБА і Лімська група. Курс спрямований на підвищення здатності студентів здійснювати індивідуальні та групові дослідження у сфері регіональних студій, міжнародних відносин та суспільних комунікацій, готувати та представляти звіти про результати проведених досліджень у галузі латиноамериканістики.

У навчально-методичній розробці представлено детальні плани лекційних та семінарських занять, питання для самостійної та індивідуальної роботи, а також питання для поточного контролю, контрольні тестові завдання та рекомендовану (основну і додаткову критичну) літературу для курсу, умови визначення навчального рейтингу, форми і критерії оцінювання та політики доброчесності.

МЕТА КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Регіональні студії: країни Латинської Америки» є поглиблення студентами знань з регіональних студій країн Латинської Америки, зокрема, у галузях історико-культурного, соціально-політичного, економічного та безпекового розвитку регіону.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання спрямовані на професійний та особистісний розвиток студентів. Курс спрямований на набуття студентами знань щодо дефініцій та термінів з регіональних студій, зовнішньої політики країн латиноамериканського регіону, підходів до процесів деколонізації та постколоніальних студій, а також підходів до регіонального лідерства у Латинській Америці. Також курс спрямований на покращення здатності студентів до здійснення аналізу політико-економічних процесів у латиноамериканських країнах, зокрема у контексті глобалізації; здатності аналізувати принципи гарантування екологічної, енергетичної і когнітивної безпеки у країнах регіону.

У результаті опанування навчального матеріалу слухачі курсу розвинуть **такі компетентності:**

- знати необхідні визначення і терміни з регіональних студій, зовнішньої політики країн латиноамериканського регіону;
- знати сучасні концепції та підходи до регіональних студій;
- знати підходи до визначення регіону Латинської Америки, а також субрегіонів всередині регіону, уміти обирати підходи до визначення регіону (географічні, культурні, політичні парадигми);
- знати підходи до процесів деколонізації та постколоніальних студій; знати підходи до терміну «Глобальний Південь» («Плюралістичний Південь», «Глобальні партнери»);
- уміти визначати ключові соціальні, політичні, економічні та безпекові особливості розвитку країн і субрегіонів Латинської Америки, зокрема, вміти визначати і аналізувати політико-економічні особливості розвитку субрегіону Південної Америки, Центральної Америки, Андського і Карибського субрегіонів;
- уміти визначати поняття «регіональне лідерство», «регіональний лідер», зокрема, в контексті Латинської Америки; знати підходи до регіонального лідерства у Латинській Америці;
- знати контекст і особливості геополітичного становища країн латиноамериканського регіону, зокрема, знати контекст і особливості відносин країн Латинської Америки з

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

Кафедра міжнародних відносин

країнами Північної Америки, Тихоокеанського регіону, Африки, Європи і Європейського союзу;

- мати здатність до здійснення аналізу політико-економічних процесів у латиноамериканських країнах, зокрема, у контексті глобалізації, а також глобальних викликів сучасності;
- знати особливості міжнародної інтеграції у різних субрегіонах Латинської Америки, уміти визначати і аналізувати напрями економічної, політичної та військової інтеграції у регіоні, уміти простежувати тенденції взаємодії держав регіону з іншими акторами світової політики;
- мати знання ключових міграційних процесів у країнах Латинської Америки;
- розуміти конкурентну політичну боротьбу між правими і лівими силами в країнах Латинської Америки, її зв'язок з сучасною українською політикою, бути здатним аргументувати процеси прийняття відповідних політичних рішень;
- знати контекст і особливості відносин країн Латинської Америки з Україною, пропонувати сценарії для покращення дипломатичних відносин України з державами регіону.

МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ І ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Під час опрацювання навчального матеріалу рекомендується використовувати такі методи викладання і навчання:

- Лекційні заняття.
- Підготовка та робота під час семінарських занять.
- Виступи під час семінарських занять, участь у дискусіях.
- Здійснення СВОТ-аналізу.
- Підготовка портфоліо країни.
- Підготовка фінального проєкту.

Перевірка засвоєння навчального матеріалу передбачається у вигляді поточного та підсумкового контролю.

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

Теми лекцій	Кількість годин
<p>Тема 1. Вступ до регіональних студій: підходи до визначення регіону Латинської Америки</p> <p>1. Підходи до визначення регіону. Ключові критерії визначення регіону</p> <p>А) Географічний підхід до визначення регіону.</p> <p>Б) Антропогеографічний підхід до визначення регіону (підхід людської географії).</p> <p>В) Культурно-релігійний та цивілізаційний підхід до визначення регіону.</p> <p>Г) Лінгвістичний підхід до визначення регіону.</p> <p>Д) Ціннісний підхід до визначення регіону.</p> <p>2. Походження і підходи до дефініції «Латинська Америка»</p> <p>А) Латинська Америка як регіон, що простягається від Вогняної Землі до південного заходу США. Тридцять три держави регіону за класифікацією ООН.</p> <p>Б) Фізична, економічна і людська географія регіону Латинської Америки.</p> <p>В) Постколоніалізм як підхід до вивчення регіону. Підходи до процесів деколонізації та постколоніальних студій.</p> <p>Г) Підходи до терміну «Глобальний Південь» («Плюралістичний Південь», «Глобальні партнери»);</p> <p>Д) Терміни «Ібероамерика», «Іспанська Америка», «Лузоамерика», зв'язок держав регіону з Іспанією та Португалією. Термін «Рунафрібе» (Runafribe) як альтернатива назві «Латинська Америка».</p> <p>Е) Важливість культур доколумбової епохи для розуміння специфіки регіону. Особливості формування і підходи до латиноамериканської ідентичності.</p> <p>3. Субрегіональний підхід: Південна Америка, Карибський басейн, Андський субрегіон, Центральноамериканський субрегіон</p>	<p>2 год.</p>

<p>А) Особливості історії народів регіону, урбаністичного розвитку, використання земельних ресурсів, розвитку сільського господарства, зв'язки з латиноамериканською діаспорою в інших регіонах світу, транскордонні ідентичності.</p> <p>Б) Фізична та економічна географія Латинської Америки: дев'ять ключових соціально-економічних регіонів – іспаномовні Кариби, Центральне плато Мексики, Анди, Центральна долина Чилі, Центральноамериканські високогір'я, атлантичне узбережжя Бразилії, південні високогір'я Бразилії, Пампа, басейн Амазонки. Екологічні зони Латинської Америки.</p> <p>В) Культури, субкультури, релігії та мови регіону. Вплив культур різних держав і регіонів світу на життя латиноамериканських країн (азійський, африканський, європейський впливи).</p> <p>Г) Вплив глобалізації на регіон Латинської Америки. Мультикультуралізм і космополітизм у Латинській Америці та Карибському басейні.</p>	
<p>Тема 2. Економічний розвиток Латинської Америки</p> <p>1. Суперечливість економічного розвитку Латинської Америки</p> <p>А) Ринкова економіка, вільна торгівля і державний протекціонізм у Латинській Америці.</p> <p>Б) Питання міграції та урбанізації: сільське – міське населення, соціально-економічні питання зміни поколінь і збереження культури зникаючих корінних народів в умовах глобалізації.</p> <p>В) Питання інфляції, рівня безробіття, боротьби з бідністю. Розподіл доходу серед різних верств населення, соціально-економічні питання рівня освіти та грамотності, гендерні питання.</p> <p>2. Економічне портфоліо регіону: порівняння з іншими регіонами світу (Азія, Африка, Північна Америка, Європа)</p> <p>А) Наявність значних природних ресурсів у регіоні: запорука успіху та виклик зростання.</p> <p>Б) Популярні групи продуктів і послуг для експорту та імпорту країн регіону (мінерали, вуглеводні, сировина, продукти машинобудівельної галузі, медичного сектору, предмети одягу, аграрна продукція, продукти тваринництва, сектор туризму).</p>	2 год.

3. Питання розвинутих країн та перехідних країн у регіоні

А) Підходи до визначення розвинутої країни (рівень урбанізації, ВВП, рівень викидів вуглецю на душу населення, паритет купівельної спроможності на душу населення).

Б) Рівень індустріалізації, діджиталізації регіону. Визначення стратегії економічного розвитку для країн Латинської Америки. Зростання і розвиток.

4. Зони вільної торгівлі у регіоні Латинської Америки, міжнародна економічна інтеграція у регіоні

А) Нематеріальні цілі як показник соціально-економічного розвитку суспільства: рівень щастя і задоволення населення, рівень людського розвитку, захист гідності і наявність можливостей для людей.

Б) Парадигма людського розвитку, згідно зі Звітом ООН з людського розвитку: продуктивність, справедливість, сталість, розширення прав і можливостей, плекання талантів.

В) Індекс людського розвитку (Human Development Index (HDI): ймовірна тривалість життя, рівень освіти, реальний ВВП з поправкою на інфляцію (відображає гідний рівень життя): кейс країн Латинської Америки.

5. Чинник корінних народів у економіці країн Латинської Америки: можливості і виклики

А) Питання взаємозв'язку економічного розвитку і захисту навколишнього середовища (дефорестація, виклики ведення сільського господарства, право на водні ресурси (кейс Чилі).

Б) Соціально-економічні питання, пов'язані зі зміною клімату і екологічною безпекою. Захист вразливих груп, молоді, жіноцтва.

В) Врахування регіональної специфіки у формуванні стратегій розвитку, залучення місцевих стейкхолдерів до процесів прийняття рішень і формування політики.

Г) Досягнення Цілей розвитку тисячоліття (2000 – 2015 рр.) – Латинська Америка як єдиний регіон, який досяг першої з цілей – боротьба з крайньою бідністю (станом на 2010 рік). Досягнення Цілей сталого розвитку (Глобальних цілей) (2015 – 2030

<p>рр.) у латиноамериканському регіоні: пріоритет соціального захисту протягом всього життя людини у межах економічного розвитку країни.</p>	
<p>Тема 3. Особливості розвитку регіону Південної Америки і Андського субрегіону</p> <p>1. Підходи до визначення Андського субрегіону</p> <p>А) Ключові країни Андського субрегіону: Колумбія, Венесуела, Еквадор, Перу, Болівія, (північ Чилі та північ Аргентини).</p> <p>Б) Особливості зон проживання у субрегіоні: міське та сільське населення у гірських та рівнинних районах. Андський субрегіон як один з найбільш густонаселених у Латинській Америці.</p> <p>2. Розвиток міст Андського субрегіону в доколумбову епоху</p> <p>А) Міста як витвір древніх розвинутих цивілізацій Мезоамерики та субрегіону Анд. Ключові характеристики цих міст.</p> <p>Б) Особливості розвитку міст Нового світу.</p> <p>В) Вплив цивілізацій майя, ацтеків та інків на формування міст Андського субрегіону доколумбової епохи.</p> <p>Г) Древні міста як центри міграції та економічного розвитку, соціальна стратифікація давніх суспільств і її вплив на сучасне населення субрегіону.</p> <p>3. Андський субрегіон у період іспанської колонізації</p> <p>А) Міста як центри колоніальної влади та фінансові центри.</p> <p>Б) Формування міст у іспанських колоніях Андського субрегіону (від Мексики і Венесуели до Колумбії, Еквадору, Перу, Болівії та Чилі).</p> <p>В) Експлуатація корінного населення (системи енком'єнда (ісп. <i>encomienda</i>) та репартім'єнто (ісп. <i>repartimiento</i>)).</p> <p>Г) Принципи розбудови міст у іспанських колоніях. Центральна площа (пласа, пласа де армас, сокало (ісп. “<i>plaza</i>”, “<i>plaza de armas</i>”, “<i>zócalo</i>”) як осередок політико-культурно життя.</p> <p>Д) Роль католицької церкви в епоху колонізації.</p> <p>Е) Периферійні регіони Латинської Америки (центральне плоскогір'я Мексики, карибське низовинне узбережжя Центральної Америки, Льянос, Гвіанське нагір'я,</p>	<p>2 год.</p>

<p>Гран-Чако, Сертао, Патагонія. Обмежені природні та людські ресурси цих регіонів.</p> <p>4. Колумбія як одна з провідних країн Андського субрегіону</p> <p>А) Медельїн як осередок економічного і культурного життя країни. Роль кави у економічному становленні і добробуті міста.</p> <p>Б) Калі як центр економічного і суспільного життя країн. Роль цукрової тростини у економічному становленні та добробуті міста.</p> <p>В) Виклики боротьби з наркотрафіком у Колумбії.</p> <p>5. Венесуела як країна Андського субрегіону з потужним економічним потенціалом</p> <p>А) Каракас і Ла Гуайра як центри економіко-політичного і торговельного життя держави.</p> <p>6. Еквадор: особливості історії та сучасного політичного життя</p> <p>А) Кіто та Гуайякіль як провідні індустріальні та комерційні центри держави.</p> <p>7. Болівія: історія та сучасність держави</p> <p>А) Сукре і Ла Пас – адміністративні центри країни. Виклики політико-економічного розвитку Болівії.</p> <p>8. Регіональні організації Андського субрегіону</p> <p>А) Андське співтовариство (ісп. Comunidad Andina),</p> <p>б) УНАСУР (ісп. La Unión de Naciones Suramericanas (UNASUR) – об'єднання «лівих» сил субрегіону,</p> <p>в) ПРОСУР (ісп. Foro para el progreso e integración de América del Sur (PROSUR) – об'єднання «правих» сил субрегіону,</p> <p>г) Лімська група (ісп. El grupo de Lima) як об'єднання, покликане сприяти розв'язанню венесуельської кризи,</p> <p>д) Тихоокеанський альянс (ісп. Alianza del Pacífico) як форма співпраці з країнами азійсько-тихоокеанського регіону,</p> <p>е) Боліваріанський альянс для народів нашої Америки (ісп. Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América (ALBA).</p>	
<p>Тема 4. Особливості розвитку субрегіону Центральної Америки</p>	<p>2 год.</p>

<p>1. Підходи до визначення субрегіону Центральної Америки</p> <p>А) Географічний та культурно-історичний термін «Середня Америка» (Mesoamérica, Middle America: від центрального плато Мексики до півострову Нікоя у Коста-Риці й центральноамериканського перешийку та островів Карибського басейну).</p> <p>Б) Ключові країни субрегіону: Гватемала, Сальвадор, Гондурас, Нікарагуа, Коста Рика.</p> <p>В) Окремий статус Панами у субрегіоні (частина колишнього віце-королівства Нова Гранада, а пізніше Колумбії) та Белізу (колишня колонія Великої Британії) з точки зору історично-культурної перспективи.</p> <p>2. Зони субрегіону: (материкова частина (англ. Mainland) та зона узбережжя (англ. Rimland)</p> <p>А) Материкова частина (англ. Mainland): вплив суміші корінних та європейських, зокрема, іспанських політико-культурних рис.</p> <p>Б) Зона узбережжя (англ. Rimland): Карибські острови, а також прибережна смуга від північно-східної частини півострову Юкатан уздовж східного узбережжя Центральної Америки до злиття перешийку з Південною Америкою. Культура зони узбережжя (Rimland) як суміш європейських та африканських впливів.</p> <p>В) Іспанський вплив, поширений на Кубі, у Домініканській Республіці та Пуерто-Рико.</p> <p>Г) Решта територій зони узбережжя (Rimland): вплив північно-європейських країн – Франції, Великої Британії та Нідерландів.</p> <p>Д) Поширення культурного, економічного та політичного впливу США на зону узбережжя (Rimland) та меншою мірою на материкову частину субрегіону (Mainland) у другій половині ХХ ст.</p> <p>3. Мезоамерика: розвинені культури корінних народів на цій території до іспанського вторгнення у ХVІ ст.</p> <p>А) ацтеки у центральній частині Мексики, майя на півночі півострову Юкатан, тараскани (штати Мексики: Мічоакан, Гуанахуато, Герреро, Халіско), сапотеки (штат Мексики: Оахака), міштеки (штати Мексики: Оахака, Пуебла, Герреро).</p> <p>Б) Спільні риси цих корінних високорозвинених культур: створення терас для</p>	
---	--

сільськогосподарських цілей, календар, розбудова релігійних споруд, система іригації, культивування сільськогосподарських культур, стадіони для мезоамериканської гри в м'яч). Поширені корінні мови регіону (мова ацтеків науатль).

4. Природно-географічні особливості регіону

А) Високогір'я Центральної Америки: вулканічна вісь на заході перешийку.

Б) Природно-кліматичні зони субрегіону (низинна земля (tierra caliente), зона високогір'я (tierra templada) «холодна земля» (tierra fría), парамо (páramo), зона снігів (tierra helada (nevada)).

В) Зона Центральноамериканського високогір'я як периферія іспанської колоніальної імперії. Вирощування какао, індиго, тютюну, розведення кошенілі у регіоні. Видобуток срібла в Гондурасі біля Тегусигальпи. Центральноамериканське високогір'я як ключовий соціально-економічний регіон Центральної Америки нині. Посутній чинник сучасного представництва корінних народів у Гондурасі та Гватемалі.

5. Швидке зростання чисельності населення та відповідні соціально-економічні виклики у субрегіоні

А) Принципи розподілу економічних ресурсів, боротьба з бідністю у субрегіоні.

Б) Насильство і конфлікти у субрегіоні, пов'язані з політико-економічними питаннями.

6. Геополітика центральноамериканського субрегіону

А) Панамський канал як провідна транспортна артерія субрегіону.

Б) Важливість відносин з США для держав субрегіону, починаючи з часів здобуття незалежності від Іспанії у 1820-х рр.

В) Відносини країн регіону з США протягом ХХ ст.: кейс перевороту в Гватемалі 1954 р., внутрішніх конфліктів у Нікарагуа, Сальвадорі та Гватемалі у 1980х рр.

Г) Угода про припинення вогню та переговори 1996 р. (англ. Accord for a Firm and Lasting Peace). Чинник політики та насильства у субрегіоні на сучасному етапі. Міграція до США як соціально-економічна та безпекова особливість субрегіону. Чинник діаспори з центральноамериканських країн у США.

<p>7. Сучасний соціально-економічний розвиток субрегіону.</p> <p>А) Кава як фактор розвитку економіки субрегіону (Коста-Рика, Гватемала, Сальвадор, Нікарагуа).</p> <p>Б) Чинник землеволодіння: перешкода для гармонійного суспільного розвитку.</p> <p>В) Особливості життя субрегіону сьогодні. Розвиток сфери послуг, індустріалізація, сектору туризму (Гватемала, Коста-Рика).</p> <p>Г) Периферійна зона карибського низинного узбережжя. Вплив африканського населення на держави субрегіону.</p>	
<p>Тема 5. Особливості розвитку Карибського субрегіону</p> <p>1. Природно-географічні особливості розвитку країн Карибського басейну</p> <p>а) Іспанський вплив у субрегіоні: Куба, Пуерто-Рико, Домініканська Республіка.</p> <p>Б) Географічний підхід до визначення субрегіону.</p> <p>В) Чинник клімату (стихійних лих) у соціально-економічному розвитку Карибського субрегіону.</p> <p>2. Іспанська колонізація.</p> <p>А) Перші іспанські колонії у субрегіоні: острови Еспаньйола, Куба, Пуерто-Рико та Ямайка.</p> <p>Б) Стратегічна та економічна важливість регіону в колоніальний період: конкуренція між Іспанією (контроль над більшістю Великих Антильських островів), Францією (Гаїті і Малі Антильські острови) та Великою Британією (Ямайка і Малі Антильські острови).</p> <p>В) Зросло економічне значення вирощування кави і цукрової тростини на Кубі та в інших регіонах Карибського басейну.</p> <p>Г) Іспанський вплив на Карибах до кінця ХІХ ст. Іспано-американська війна 1898 р. Втрата Іспанією контролю над Кубою і Пуерто-Рико.</p> <p>Д) Посилення відносин між Кубою, Пуерто-Рико, Домініканською Республікою та США. Міграція між цими карибськими країнами та США. Пуерто-Рико у межах політичної системи США.</p> <p>3. Чинник корінних народів для розвитку країн субрегіону (араваки, кариби, таїно)</p> <p>А) Термін «Кіскейя» як самоназва Домініканської Республіки, вплив народу таїно</p>	<p>2 год.</p>

на сучасне населення Домініканської Республіки.	
<p>4. Британські та французькі впливи у Карибському басейні.</p> <p>А) Велика Британія: Сент-Кітс і Невіс, Барбадос, Монтсеррат, Антигуа.</p> <p>Б) Франція: Мартиніка, Гваделупа, Сен-Домен (нині - Гаїті).</p> <p>В) Початок боротьби за незалежність від метрополій та емансипація. Гаїті як незалежна держава в регіоні Латинської Америки та перша республіка у світі, заснована нащадками африканців, що виборили свободу від колонізаторів.</p> <p>Г) Домініканська Республіка – Гаїті: непрості відносини держав-сусідок на острові Еспаньйола. Гаїті як одна з найбільш бідніших держав регіону та світу. Домініканська республіка як одна з найсильніших економік Карибського субрегіону.</p> <p>5. Сучасний політико-економічний розвиток Куби.</p> <p>А) Відносини Куби з державами Карибського субрегіону та США.</p> <p>Б) Геополітичний аспект відносин США-Куба.</p> <p>6. Експорт та імпорт держав Карибського субрегіону</p> <p>А) сільськогосподарська продукція (цукрова тростина, тропічні фрукти),</p> <p>Б) сектор товарів (текстиль, фармацевтична галузь),</p> <p>В) сфера послуг (туризм, офшорні зони).</p> <p>7. Економічний розвиток Карибського субрегіону та міжнародна інтеграція у регіоні</p> <p>А) Діяльність Карибського банку розвитку (англ. Caribbean Development Bank (CDB).</p> <p>Б) Карибське співтовариство (англ. Caribbean Community (CARICOM): принципи і цілі діяльності. Переглянутий Чагуарамський договір (англ. Revised Treaty of Chaguaramas (2002).</p> <p>Г) Асоціація держав Карибського басейну (англ. Association of Caribbean States, ісп. Asociación de Estados del Caribe) та ключові сфери її діяльності.</p>	
<p>Тема 6. Процеси міжнародної інтеграції у регіоні Латинської Америки</p> <p>1.Регіональне лідерство та геополітика</p>	2 год.

А) Пакс Американа (лат. Pax Americana) – міжнародний мир, який гарантують США у західній півкулі.

2. Міжнародні регіональні організації

А) Організація МЕРКОСУР як приклад успішного спільного ринку серед держав «Південного конусу»: вільний рух капіталу та праці між чотирма державами: Аргентиною, Бразилією, Парагваєм і Уругваєм.

Б) Організація американських держав (англ. Organization of American States (OAS) – структура заснована на основі Панамериканського союзу 1890 р.

В) Спільнота латиноамериканських та карибських держав (ісп. Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños, англ. Community of Latin American and Caribbean States (CELAC): міжнародний форум, який об'єднує країни регіону. Сфери діяльності: соціальний розвиток, освіта, ядерне роззброєння, сільське господарство, культура, фінанси, енергетика, навколишнє середовище.

Г) Транстихоокеанське партнерство (англ. Trans-Pacific Partnership) – вектор азійської політики США за часів президентства Барака Обами. Відмова від подальшої співпраці у межах партнерства за часів президентства Дональда Трампа. Оновлена версія партнерства – Всеосяжна та прогресивна угода щодо транстихоокеанського партнерства (англ. Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP).

Д) Проєкт «Зони вільної торгівлі Америк» (англ. Free Trade Area of the Americas (ФТАА). Початок перемовин з 1994 р., припинення перемовин 2004 р. і завершення 2005 р. без результатів через відмову Венесуели, Аргентини, Болівії і Бразилії. Підписання натомість Центральноамериканської угоди про вільну торгівлю між США та шістьма країнами Центральної Америки (Гондурасом, Сальвадором, Гватемалою, Нікарагуа, Коста-Рикою) і Домініканською Республікою 2004 р. (англ. Central American-Dominican Republic Free Trade Agreement (CAFTA-DR).

Е) Співпраця з іншими державами світу та регіональними блоками.

3. Глобальні ринки і суспільства

А) Присутність латиноамериканської діаспори у різних країнах та регіонах світу.

Б) Вплив глобалізації на життя латиноамериканського регіону.

В) Відносини країн регіону з Іспанією, Португалією, Великою Британією, США.

<p>Г) Економічні успіхи і розвиток Бразилії та Мексики.</p> <p>Д) Питання міграції для соціально-економічного і політичного життя регіону.</p> <p>Е) Фінансові потоки між США та країнами латиноамериканського регіону.</p> <p>Є) Прогнози на майбутнє щодо регіональної інтеграції у Латинській Америці.</p>	
<p>Тема 7. Поняття регіонального лідерства. Відносини з державами Північної Америки</p> <p>1. «Велика двадцятка» (G20): регіональне представництво Латинської Америки</p> <p>А) Представництво трьох країни з Латинської Америки: Бразилії, Мексики, Аргентини.</p> <p>2. Бразилія: витоки регіонального лідерства</p> <p>А) Особливості колонізації з боку Португалії з 1530-х рр.</p> <p>Б) Особливості розвитку португальських колоній. Великі землеволодіння як центри політико-економічної влади у португальських колоніях (північно-східне узбережжя Південної Америки), відсутність великих міст на цих землях на ранньому етапі розвитку Бразилії.</p> <p>В) Культивування цукрової тростини як основа економічного розвитку португальських колоній з XVI до XVIII ст. Роль цукрової тростини у економіці португальських колоній. Перша столиця Баїя (пізніше - Сальвадор).</p> <p>Г) Формування класу великих землевласників як заможної еліти португальської корони в Новому світі.</p> <p>Д) Ключова роль північно-східного регіону атлантичного узбережжя в розвитку Бразилії.</p> <p>Е) Африканський вплив у регіоні за рахунок привезення і експлуатації африканців на території португальських колоній.</p> <p>3. Урбанізація бразильського регіону з XIX ст.</p> <p>А) Поступовий занепад традиційно прибуткових галузей (вирощування і експорт цукрової тростини, бавовни та какао).</p> <p>Б) Конкуренція з виробництвом цукрової тростини у Суринамі.</p>	2 год.

В) Інтенсифікація індустріалізації регіону, видобуток корисних копалин у районі Центрального плато у XVII ст. Перенесення столиці з Сальвадору до Ріо-де-Жанейро. Засвоєння південної частини атлантичного узбережжя.

Г) Отримання незалежності від Португалії 1822 р.

4. Сучасна економічна та соціальна географія Бразилії.

А) Традиційний фокус на сільському господарстві, посилення індустріалізації та урбанізації: Ресіфе, Сальвадор, Ріо-де-Жанейро.

Б) Фокус на нафто-хімічній галузі, виробництві заліза та сталі, розвиток сектору послуг, зокрема, галузі туризму.

В) Хвилі міграції до Бразилії з різних регіонів світу. Розподіл населення всередині країни.

5. Економічний шок та відновлення у Латинській Америці

А) «Неоліберальні економічні реформи»: вимоги дерегуляції ринків, підтримки вільної торгівлі, обмеження соціальних програм. Результат «неоліберальних економічних реформ» у багатьох країнах регіону (Аргентині, Бразилії, Болівії, Перу) – «втрачене десятиліття»: займи, зростання боргів, інфляція і межа банкрутства у 1980х рр. Складні відносини латиноамериканських держав з країнами-кредиторами США, Японією, Німеччиною, Великою Британією, МВФ, Міжамериканським банком розвитку (англ. Inter-American Development Bank (IDB)).

Б) Неefективні неоліберальні економічні реформи у Аргентині: межа банкрутства на початку 2000-х рр. Високий рівень інфляції у Аргентині на сучасному етапі.

В) Кейс Чилі: здатність адаптуватися до нових політико-економічних умов. Індустріалізація, видобуток корисних копалин, розвиток сільського господарства (фруктів), розвиток сектору послуг. Долучення Чилі до неоліберальних економічних реформ з 1970-х рр. Успішна диверсифікація економіки, відхід від експорту міді. Експорт свіжих фруктів до держав північної півкулі. Диверсифікація торговельних партнерів.

Г) Поступова дерегуляція економік регіону: зменшення втручання держави у сектори економіки латиноамериканських країн, зокрема, у промисловій галузі.

Д) Досі істотна роль держави у регулюванні економік країн, багатих нафтою (Мексика, Венесуела). Збільшення відкритості нафтової галузі Мексики з 2013 р.

<p>6. Геополітичний аспект: відносини держав регіону з КНР</p> <p>А) Фази відносин КНР з державами Латинської Америки часів «холодної війни».</p> <p>Б) Відносини КНР з країнами регіону на сучасному етапі.</p> <p>В) Кейс Парагваю.</p> <p>Г) Кейс Куби: активна співпраця з лівими силами у регіоні, а також КНР і рф.</p> <p>Д) Кейс Болівії: значні природні ресурси (літій) та політична слабкість. Традиційно сильні позиції лівих партій. Співпраця Болівії з КНР і рф.</p>	
<p>Тема 8. Гарантування міжнародної безпеки у регіоні та засоби врегулювання регіональних конфліктів</p> <p>1. Володіння землею як один з чинників виникнення конфліктів у регіоні Латинської Америки</p> <p>А) Боротьба з колоніальним спадком після набуття незалежності країнами Латинської Америки та конфронтації щодо питання землеволодіння.</p> <p>Б) Концентрація земельних ресурсів у руках обмежених груп населення у ХІХ ст.: кейси Перу, Гватемали, Еквадору, Болівії, Парагваю.</p> <p>В) Виклики і успіхи проведення земельної реформи: кейс Мексики. Революційна боротьба під проводом Панчо Вілья та Еміліано Сапата (1910 р). Конституція Мексики 1917 р. Система ехідо (форми комунального володіння земельними ресурсами). Індустріалізація Мексики з 1940-х рр.</p> <p>2. Питання володіння землею і збройні конфлікти у країнах Центральної Америки</p> <p>А) Бідність, зростання чисельності населення, загострення соціальної несправедливості.</p> <p>Б) Кейси революцій і громадянських війн у Сальвадорі, Гватемалі, Нікарагуа.</p> <p>В) «Футбольна війна» між Сальвадором і Гондурасом.</p> <p>Г) Політична нестабільність Гондурасу. Різні підходи США до кейсів Сальвадору і Гондурасу в 1970-1980-х рр.: рішучіша підтримка земельної реформи в Ель Сальвадорі та більш обережна підтримка земельної реформи в Гондурасі через різну силу внутрішнього збройного опору та опозиції у двох країнах.</p> <p>Д) Кейси Гватемали і Нікарагуа. Загострення питання землеволодіння та доступу до земельних ресурсів. Мирна угода Ескіпулас.</p>	2 год.

<p>Е) Болівія: приход до влади Ево Моралеса. Триумф лівих сил і соціальні реформи Ево Моралеса, зниження рівня бідності. Політична криза 2019 р. Період правління Жанін Аньєс. Відновлення відносної політичної стабільності.</p> <p>Є) Політична криза у Венесуелі. Загострення політичної кризи між Венесуелою і Гайаною.</p> <p>Ж) Тривалий внутрішній конфлікт у Колумбії. Витоки і причини конфлікту. Колумбія: кейс миротворчості. Мирний договір 2016 р. між урядом Колумбії та FARC-EP. Сучасний стан демократизації, безпеки та миробудування у регіоні.</p>	
---	--

ОПОРНІ КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ

Лекція 1. Вступ до регіональних студій: підходи до визначення регіону Латинської Америки

Існують різноманітні підходи до визначення поняття регіону. Зокрема, серед ключових критеріїв визначення регіону можна виокремити географічний, антропогеографічний (підхід людської географії), культурно-релігійний та цивілізаційний, лінгвістичний та ціннісний підходи. Згідно з цими критеріями, можна застосувати різні підходи до дефініції «Латинська Америка». Географічно Латинська Америка може розглядатися як регіон, що простягається від Вогняної Землі до південного заходу США. Згідно з класифікацією ООН, цей регіон охоплює тридцять три держави. Існує також термін «Ібероамерика», який підкреслює зв'язок держав регіону з Іберійським (Піренейським) півостровом і відповідно Іспанією та Португалією. Для подальшої деталізації та підкреслення зв'язків держав регіону з Іспанією та Португалією окремо, вживаються терміни «Іспанська Америка» (англ. Hispanic America) та «Лузоамерика» (англ. Lusoamerica) відповідно. Загалом регіон Латинської Америки відносять до так званого «Глобального Півдня», або «Плюралістичного Півдня», чи «Глобальних партнерів».

Прикметним також є використання лінгвістичного підходу до визначення регіону. Адже, за кількісним показником, найбільше число держав регіону використовують іспанську мову. В Бразилії, одній за найвпливовіших держав регіону, використовується португальська мова. Складнішою є ситуація у Карибському басейні, який деколи повністю відокремлюють від регіону Латинської Америки, наголошуючи на історичних, культурних та лінгвістичних відмінностях. Зокрема, у регіоні поширені англійська, французька та нідерландська мови. Також прикметним є існування терміну «Рунафрібе» (Runafribe) як альтернатива назві «Латинська Америка», оскільки в основі цього терміну - слово «руна», яке мовою кечуа означає «люди».

При вивченні регіону Латинської Америки і застосуванні концепції людської географії (антропогеографічного підходу) неможливо оминати процеси колонізації, пізнішої деколонізації та постколоніальних студій. Для розуміння специфіки регіону

надзвичайно важливими є культури доколумбової епохи, зокрема, майя, ацтеків, кечуа (інка), мапуче, таїно, карибів та багатьох інших народів. Ці культури з різних субрегіонів Латинської Америки є ключовими для розуміння формування латиноамериканських ідентичностей та відповідних цінностей мешканців різних держав регіону.

Основна критична література: [19, 27]

Додаткова критична література: [5]

Лекція 2. Економічний розвиток Латинської Америки

Економічний розвиток регіону Латинської Америки визначається значною суперечливістю. Регіон характеризується наявністю значних природних ресурсів таких, як шляхетні метали, мінерали, вуглеводні, що слугують присутнім джерелом сировини для експорту. Водночас, окрім джерела для наповнення державних бюджетів, наявність цих ресурсів являє собою значний виклик для зростання економік, адже джерела доходів держав не є достатньо диверсифікованими, і в багатьох країнах регіону бракує розвитку таких секторів економіки, як експорт готової продукції, сектору наукомістких і ІТ-послуг. Серед популярних груп продуктів і послуг для експорту країн регіону можна виокремити мінерали, вуглеводні, сировину, продукти машинобудівельної галузі, медичного сектору, предмети одягу, аграрну продукцію, продукти тваринництва, сектор туризму.

При аналізі економічного розвитку країн Латинської Америки важливим є питання розвинутих та перехідних країн у регіоні. При цьому важливо відзначити, що існують різні підходи до визначення розвинутої країни. Наприклад, за такими показниками, як рівень урбанізації, рівень зростання ВВП, рівень викидів вуглецю на душу населення провідні держави регіону такі, як Бразилія та Мексика мають приблизно однакові показники порівняно з, наприклад, Канадою, Францією і США. Водночас, за показником паритету купівельної спроможності на душу населення, держави Латинської Америки значно відстають від держав Західної Європи та Північної Америки.

Посутніми характеристиками економік Латинської Америки є високий рівень інфляції, (подекуди гіперінфляції, як, наприклад, у Аргентині), достатньо високий рівень безробіття та, зокрема, велика частка безробітної молоді. При цьому прикметно, що в державах регіону точиться боротьба між тенденціями розвитку ринкової економіки і державними протекціонізмом, зокрема, наприклад, у нафтогазовій галузі. Що стосується

соціально-економічних аспектів розвитку регіону, більшості держав Латинської Америки притаманний нерівний розподіл доходу серед різних верств населення, подекуди прірва у рівнях доходів найзаможніших і найуразливіших верств населення, і відповідна боротьба з бідністю. Також викликом соціально-економічному розвитку залишаються питання рівня освіти та грамотності населення, а також гендерна політика, зокрема, захист вразливих груп і жіноцтва. Окрім того, викликом є соціально-економічні питання, пов'язані зі зміною клімату і екологічною безпекою у регіоні.

Основна критична література: [20, 22, 23, 27]

Додаткова критична література: [13]

Лекція 3. Особливості розвитку регіону Південної Америки і Андського субрегіону

У регіоні Латинської Америки можна виокремити декілька субрегіонів за географічними, історичними та політико-культурними ознаками. Одним з них є Андський субрегіон, що характеризується своєю унікальною специфікою, регіональними організаціями та перспективами подальшої субрегіональної інтеграції. До Андського субрегіону, зазвичай, відносять країни, розташовані у зоні гірського масиву Анд, на північному заході континенту Південна Америка. Зокрема, це такі країни, як Колумбія, Еквадор, Перу і Болівія. Водночас, будь-яка класифікація є достатньо умовною. І тому до Андського субрегіону інколи включають Венесуелу, яка водночас має тісний зв'язок з Карибським басейном. Окрім того, інколи за географічним та історичним критерієм до Андського субрегіону включають також північ Чилі та північ Аргентини.

Важливо зазначити роль Андського субрегіону як одного з найбільш густонаселених у Латинській Америці – серед міст-мільйонників субрегіону можна виокремити Каракас у Венесуелі, Кіто в Еквадорі, Ліму в Перу; Боготу, Медельїн і Калі в Колумбії. Також важливо відзначити особливості зон проживання у Андському субрегіоні: міське та сільське населення у гірських та рівнинних районах має відмінні властивості, пов'язані з історичними та політичними причинами.

Прикметно, що великі міста – адміністративні центри давніх цивілізацій, наприклад, народу кечуа (інки), розвиваються у Андському субрегіоні ще в доколумбову епоху. Серед ключових характеристик таких міст можна зазначити наявність значного

числа мешканців, наявність церемоніально-адміністративного і релігійного центру, на пізніших етапах – політико-воєнного центру.

Період іспанської колонізації вважається трагічною сторінкою в історії субрегіону. Великі і розвинуті міста стають центрами колоніальної влади та фінансовими осередками. Корінне населення експлуатується колонізаторами, зокрема, за допомогою системи примусової праці енком'єнда (ісп. *encomienda*) та репартім'єнто (ісп. *repartimiento*). Процеси деколонізації і збройна боротьба за незалежність від метрополії відбуваються у ХІХ ст.

Основна критична література: [5, 10, 27]

Додаткова критична література: [5]

Лекція 4. Особливості розвитку субрегіону Центральної Америки

Існують різні підходи до визначення субрегіону Центральної Америки. Згідно з географічним та культурно-історичним підходом, термін «Середня Америка» (ісп. *Mesoamérica*, англ. *Middle America*) охоплює таку територію - від центрального плато Мексики до півострову Нікоя у Коста-Риці й центральноамериканського перешийку та островів Карибського басейну. Серед ключових країн субрегіону можна назвати Гватемалу, Сальвадор, Гондурас, Нікарагуа і Коста-Рику. Важливо відзначити окремий статус Панами у субрегіоні – ця держава являє собою частину колишнього віце-королівства Нова Гранада, а пізніше Колумбії. Панама відокремлюється від Колумбії за допомогою США та оголошує свою незалежність на початку ХХ ст. Також з точки зору історично-культурної та лінгвістичної перспективи важливо підкреслити унікальність у регіоні такої держави, як Беліз, що є колишньою колонією Великої Британії.

У Центральній Америці виокремлюють дві специфічні зони: материкову частину (англ. *Mainland*) та зону узбережжя (англ. *Rimland*). Перша з них характеризується впливом суміші корінних та європейських, зокрема, іспанських політико-культурних рис. А друга включає Карибські острови, а також вузьку прибережну смугу від північно-східної частини півострову Юкатан уздовж східного узбережжя Центральної Америки до злиття перешийку з Південною Америкою. Культура зони узбережжя є сумішшю європейських та африканських впливів.

Історично, в Карибському басейні іспанський вплив поширений на Кубі, у Домініканській Республіці та Пуерто-Рико, а на решті територій зони узбережжя

поширений вплив північно-європейських країн – Франції, Великої Британії та Нідерландів. Географічна близькість до США сприяла поширенню культурного, економічного та політичного впливу цієї країни на зону узбережжя та дещо меншою мірою на материкову частину субрегіону в другій половині ХХ ст.

Розвинені культури корінних народів на території Мезоамерики (Центральної Америки) були присутні задовго до іспанського вторгнення у XVI ст. Зокрема, це були ацтеки і тараскани у центральній частині Мексики, майя на півночі півострову Юкатан, сапотеки і міштеки на півдні Мексики. Спільними рисами цих корінних високорозвинених культур було створення терас для сільськогосподарських цілей, наявність календаря, розбудова релігійних споруд, система іригації, культивування сільськогосподарських культур, стадіони для мезоамериканської гри в м'яч.

Центральноамериканське високогір'я є ключовим соціально-економічним регіоном Центральної Америки нині. Посутнім є чинник сучасного представництва корінних народів, зокрема, у Гондурасі та Гватемалі. Панамський канал є провідною транспортною артерією субрегіону.

Основна критична література: [1, 6, 27]

Додаткова критична література: [5]

Лекція 5. Особливості розвитку Карибського субрегіону

Розвиток країн Карибського басейну має свої унікальні особливості. Зокрема, сильним є іспанський вплив у субрегіоні. Три найбільші острівні держави субрегіону - Куба, Пуерто-Рико і Домініканська Республіка свого часу належали до володінь іспанської корони. Першими іспанськими колоніями у субрегіоні стали острови Еспаньйола (нині тут розташовані Домініканська Республіка і Гаїті), Куба, Пуерто-Рико та Ямайка. Через стратегічну та економічну важливість регіону в колоніальний період посилилася конкуренція за ці землі між Іспанією, Францією та Великою Британією. Зрештою, Іспанія закріпила свій контроль над більшістю Великих Антильських островів, Франція – за Гаїті і частиною Малих Антильських островів, а Велика Британія – за Ямайкою та іншою частиною Малих Антильських островів. В економічному плані у цей час зростає значення вирощування кави і цукрової тростини на Кубі та в інших регіонах Карибського басейну.

Епоха колонізації стала трагічною для корінних народів субрегіону (араваків, карибів, таїно). Ці народи майже повністю припинили існування внаслідок колонізаційних процесів, утім, їхній слід і вплив залишився у історії субрегіону. Наприклад, існує термін «Кіскейя» як самоназва Домініканської Республіки – відсилка до давньої назви цієї країни місцевою мовою таїно, що символізує значення народу таїно для сучасного населення Домініканської Республіки.

Стосовно британського впливу в Карибському басейні, важливо відзначити, що Велика Британія в силу колонізаційних процесів пов'язана з Сент-Кіттс і Невіс, Барбадосом, Монтсеррат і Антигуа. А Франція, у свою чергу, в силу колонізаційних процесів пов'язана з Мартинікою, Гваделупою і Сен-Домен (нині - Гаїті). Гаїті стає першою незалежною державою в Карибському басейні та регіоні Латинської Америки і першою республікою в світі, заснованою нащадками африканців, що виборили свободу від колонізаторів.

Іспанський вплив на Карибах залишається значним до кінця XIX ст. У результаті іспано-американської війни 1898 р. Іспанія втрачає контроль над Кубою і Пуерто-Рико. У свою чергу посилюються взаємини між Кубою, Пуерто-Рико, Домініканською Республікою та США. Також інтенсифікуються міграційні потоки між цими карибськими країнами та країнами Північної Америки. Пуерто-Рико нині має унікальний статус неінкорпорованої території у межах політичної системи США.

Серед важливих міжнародних організацій субрегіону можна виокремити Карибське співтовариство (англ. Caribbean Community (CARICOM) і Асоціацію держав Карибського басейну (англ. Association of Caribbean States, ісп. Asociación de Estados del Caribe) з її ключовими сферами діяльності такими, як туризм і транспорт, торговельно-економічні відносини і боротьба зі стихійними лихами.

Основна критична література: [3, 13, 14, 27]

Додаткова критична література: [5]

Лекція 6. Процеси міжнародної інтеграції у регіоні Латинської Америки

Аналізуючи питання регіонального лідерства та геополітику регіону, важливо згадати термін «Пакс Американа» (лат. Pax Americana), себто міжнародний мир, який гарантують США у західній півкулі. При цьому варто згадати Організацію

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

Кафедра міжнародних відносин

американських держав (англ. Organization of American States (OAS) – структуру заснована на базі Панамериканського союзу 1890 р.

Водночас важливо зазначити низку міжнародних об'єднань і структур регіону, що мають різний рівень інтеграції та політико-економічну спрямованість. Зокрема, організація МЕРКОСУР являє собою приклад успішного спільного ринку серед держав «Південного конусу». У результаті створення цієї організації було започатковано вільний рух капіталу та праці між чотирма державами - Аргентиною, Бразилією, Парагваєм і Уругваєм.

Також існує Спільнота Латиноамериканських та Карибських держав (ісп. La Comunidad de Estados Latinoamericanos y Caribeños, англ. Community of Latin American and Caribbean States (CELAC) – міжнародний форум, який об'єднує країни зазначеного регіону. Сфери діяльності CELAC – це соціальний розвиток, ядерне роззброєння, сільське господарство, освіта, культура, фінанси, енергетика і захист довкілля. Існує співпраця з іншими державами світу та регіональними блоками: ЄС, Республікою Корея, КНР, Радою співробітництва арабських держав Перської затоки, Туреччиною та Японією.

Транстихоокеанське партнерство (англ. Trans-Pacific Partnership) – це вектор азійської політики США часів президентства Барака Обами. У подальшому співпрацю в межах партнерства було припинено за часів першого президентства Дональда Трампа (з 2016 року). Оновленою версією партнерства є Всеосяжна та прогресивна угода щодо транстихоокеанського партнерства (англ. Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership (CPTPP).

Також існував проєкт «Зони вільної торгівлі Америк» (англ. Free Trade Area of the Americas (ФТАА). Перемовини було розпочато 1994 р. і завершено 2005 р. безрезультатно через відмову Венесуели, Аргентини, Болівії і Бразилії. Натомість було підписано Центральноамериканську угоду про вільну торгівлю між США та шістьма країнами Центральної Америки (Гондурасом, Сальвадором, Гватемалою, Нікарагуа, Коста-Рикою) і Домініканською Республікою 2004 р. (англ. Central American-Dominican Republic Free Trade Agreement (CAFTA-DR).

Основна критична література: [12, 24, 27]

Додаткова критична література: [5]

Лекція 7. Поняття регіонального лідерства. Відносини з державами Північної Америки

Аналізуючи поняття регіонального лідерства, важливо відзначити представництво трьох латиноамериканських країн у «Великій двадцятці» (G20) - Бразилії, Мексики та Аргентини. Ці три країни, беззаперечно, можна вважати регіональними лідерами.

Бразилія як держава пройшла непростий шлях, починаючи від колонізації з боку Португалії у 1530-х рр. до сьогодні. Особливістю розвитку португальських колоній у Південній Америці були великі землеволодіння як центри політико-економічної влади (на північно-східному узбережжі Південної Америки) та відсутність великих міст на цих землях на ранньому етапі розвитку Бразилії. Культивування цукрової тростини стало основою економічного розвитку португальських колоній з XVI до XVIII ст. Першою столицею стало місто Баїя (пізніше - Сальвадор). Відбувається формування класу великих землевласників як заможної еліти португальської корони в Новому світі. Ключову роль у розвитку Бразилії на цьому етапі відіграв північно-східний регіон атлантичного узбережжя.

Також у Бразилії був помітний африканський вплив за рахунок привезення африканців на території португальських колоній для примусової праці. У процесі урбанізації регіону з XIX ст. відбувається поступовий занепад традиційно прибуткових галузей (вирощування і експорт цукрової тростини, бавовни та какао), зокрема, через конкуренцію з виробництвом цукрової тростини у сусідньому Суринамі.

Інтенсифікується індустріалізація регіону, видобуток корисних копалин у районі Центрального плато у XVII ст. Столиця переноситься з Сальвадору до Ріо-де-Жанейро. Засвоюється південна частина атлантичного узбережжя. Бразилія отримує незалежність від Португалії 1822 р. Спостерігаються хвилі міграції до Бразилії з різних регіонів світу.

Стосовно сучасної економічної та соціальної географії Бразилії традиційно сильним залишається фокус на сільському господарстві, посиленні урбанізації та індустріалізації, зокрема, нафто-хімічній галузі, виробництві заліза та сталі, розвитку сектору послуг, зокрема, галузі туризму. Щодо розподілу населення всередині країни, важливо відзначити густонаселені штати Ріо-де-Жанейро та Еспіріту-Санту на півдні та найменш заселені штати – Баїя та Алагоас - на півночі.

У 1980-2000 рр. у Латинській Америці спостерігається період економічного шоку та відновлення. Неоліберальні економічні реформи полягали у дерегуляції ринків, підтримці вільної торгівлі та обмеженні соціальних програм. Результатом неоліберальних економічних реформ у багатьох країнах регіону (Аргентині, Бразилії, Болівії, Перу) стали займи, зростання боргів, інфляція і межа банкрутства. Водночас кейс Чилі продемонстрував здатність держави адаптуватися до нових політико-економічних умов. Зокрема, після долучення Чилі до неоліберальних економічних реформ, починаючи з 1970-х рр., в країні була здійснена успішна диверсифікація галузей економіки і торговельних партнерів після відходу від традиційного експорту міді.

Основна критична література: [21, 27, 29]

Додаткова критична література: [5]

Лекція 8. Гарантування міжнародної безпеки у регіоні та засоби врегулювання регіональних конфліктів

Володіння землею є одним з присутніх чинників виникнення конфліктів у регіоні Латинської Америки. Після набуття незалежності країнами Латинської Америки у ХІХ ст. триває боротьба з колоніальним спадком та продовжуються конфронтації щодо питання землеволодіння. Відбувається концентрація земельних ресурсів у руках обмежених груп населення. В цьому контексті можна згадати кейси Перу, Гватемали, Еквадору, Болівії, Парагваю, серед інших країн.

Серед викликів і успіхів проведення земельної реформи важливо відзначити кейс Мексики. Революційна боротьба за земельну реформу відбувалася під проводом Панчо Вілья та Еміліано Сапата (1910 р.). У результаті боротьби було прийнято Конституцію Мексики 1917 р. та впроваджено більш справедливу земельну реформу. Починаючи з 1940-х років у Мексиці відбувається індустріалізація.

Питання володіння землею ставало також причиною збройних конфліктів у країнах Центральної Америки. Ускладнюючими факторами виступали бідність, зростання чисельності населення і загострення соціальної несправедливості. Революції і громадянські війни відбувалися ХХ ст. у Сальвадорі, Гватемалі, Нікарагуа. 1969 р. відбулася так звана «футбольна війна» між Сальвадором і Гондурасом.

Політичне життя Нікарагуа у кінці ХХ ст. характеризується приходом до влади сандіністів (1979 р.). Ліві сили закріплюються у владі в подальшому до нинішнього

часу. Важливою віхою для країн Центральної Америки (Нікарагуа, Коста-Рики, Сальвадору, Гватемали і Гондурасу) стала мирна угода Ескіпулас.

Розвиток Болівії характеризувався політичною нестабільністю від часів здобуття незалежності до кінця XX ст. У результаті приходу до влади Ево Моралеса у країні відбувається тріумф лівих сил. Соціальні реформи Ево Моралеса призвели до зниження рівня бідності. Утім, Ево Моралес був усунений від влади у результаті політичної кризи 2019 р. Після періоду правління Жанін Аньєс у державі відновлюється відносна політична стабільність.

Тривалий внутрішній конфлікт у Колумбії пов'язаний з питаннями соціальної нерівності та політико-економічної боротьби. Проти державної влади у різні періоди виступали ліві сили - Революційні збройні сили Колумбії (FARC-EP), Армія національного визволення Колумбії (ELN), Народно-визвольна армія (EPL). Складною є роль наркокартелів та правих мілітаризованих груп (Об'єднаних сил самозахисту Колумбії (AUC) у цьому громадянському конфлікті. Дуже прикметним є кейс миротворчості і мирний договір 2016 р. між урядом Колумбії та FARC-EP. Сучасний стан демократизації, безпеки та миробудування у регіоні є далеким від повної гармонізації, але достатньо стабільним.

Важливо також відзначити, що Латинська Америка є зоною, вільною від ядерної зброї (англ. Nuclear Weapon-Free Area). Згідно з Договором Тлателолько (англ. Treaty of Tlatelolco), відбулася заборона ядерної зброї у Латинській Америці та в Карибському басейні.

Основна критична література: [4, 15, 27]

Додаткова критична література: [5]

ПРАКТИЧНІ (СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ)

№	Теми практичних занять	Кількість Годин
1.	<p>Тема 1. Вступ до регіональних студій: підходи до визначення регіону Латинської Америки</p> <p>1. Підходи до визначення поняття регіону (географічний, політичний, економічний, культурний)</p> <p>2. Категоріально-понятійний апарат дисципліни “Регіональні студії”</p> <p>3. Історичні особливості формування регіону Латинської Америки</p> <p>4. Ключові характеристики розвитку Латинської Америки у XXI ст.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. <i>Bigelow, A., & Klubock, T.</i> (2018). Introduction to Latin American Studies and the Humanities: Past, Present, Future. <i>Latin American Research Review</i>, 53(3), 573-580. doi:10.25222/larr.521</p> <p>2. <i>González, G. H., García-González, J. D., Gómez-Medina, J. S., & Corbella, V. I.</i> (2023). Regionalization of Latin America based on asymmetries in the absorptive capacity of countries. <i>The Journal of Economic Asymmetries</i>, 27, e00291.</p> <p>3. <i>Lange, M., Mahoney, J., & Vom Hau, M.</i> (2006). Colonialism and development: A comparative analysis of Spanish and British colonies. <i>American Journal of Sociology</i>, 111(5), 1412-1462. https://doi.org/10.1086/499510</p> <p>4. Latin America and the Caribbean in 2025: Ten predictions to shape the year ahead https://www.atlanticcouncil.org/commentary/spotlight/latin-america-and-the-caribbean-in-2025-ten-predictions-to-shape-the-year-ahead/</p> <p>5. <i>Van Klaveren, Alberto</i> (2017, Dec). Regionalism in Latin America. Navigating in the Fog / Working Paper No. 25. University of Chile</p>	2 год.
2.	<p>Тема 2. Особливості економічного розвитку регіону Латинської Америки</p> <p>1. Особливості функціонування нових учасників міжнародних відносин на початку XXI ст.: вимір країн Латинської Америки.</p>	2 год.

	<p>2. Вплив транснаціональних корпорацій на трансформацію поняття державного суверенітету в країнах Латинської Америки.</p> <p>3. Основні показники економічного розвитку країн регіону.</p> <p>4. Антиглобалістський рух у країнах Латинської Америки.</p> <p>5. Перспективи економічного зростання країн регіону.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Latin America and the Caribbean Must Capitalize on Economic Momentum to Boost Growth https://www.worldbank.org/en/region/lac/publication/perspectivas-economicas-america-latina-caribe (ключові висновки)</p> <p>2. Latin America and the Caribbean: Critical minerals drove foreign investment in 2023 https://unctad.org/news/latin-america-and-caribbean-critical-minerals-drove-foreign-investment-2023</p> <p>3. <i>Alejandro Gallego-Schmid, Camila López-Eccher, Edmundo Muñoz, Rodrigo Salvador, Natalia A. Cano-Londoño, Murillo Vetroni Barros, Daniel Choconta Bernal, Joan Manuel F. Mendoza, Ana Nadal, Ana Belén Guerrero</i>, Circular economy in Latin America and the Caribbean: Drivers, opportunities, barriers and strategies, <i>Sustainable Production and Consumption</i>, V. 51, 2024, 118-136, https://doi.org/10.1016/j.spc.2024.09.006</p> <p>4. A Ticking Clock for Latin America’s Nearshoring Opportunity https://www.americasquarterly.org/article/a-ticking-clock-for-latin-americas-nearshoring-opportunity/</p> <p>5. <i>Irina Alexandra Georgescu, Adela Bâra, Simona-Vasilica Oprea</i>, Challenges for low-carbon economies in Latin America. Testing pollution haven hypothesis in developing countries, <i>Energy Reports</i>, V. 12, 2024, 5280-5299, https://doi.org/10.1016/j.egyr.2024.11.009.</p>	
	<p>Тема 3. Особливості розвитку регіону Південної Америки і Андського субрегіону</p> <p>1. Особливості підходів до дефініції Андського субрегіону.</p> <p>2. Ключові економічні показники розвитку країн Андського субрегіону.</p> <p>3. Особливості сучасного розвитку держав субрегіону: Еквадору, Колумбії, Перу, Венесуели і Болівії.</p> <p>4. Особливості регіональної інтеграції та головні субрегіональні</p>	<p>2 год.</p>

	<p>організації.</p> <p><i>Література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національна свідомість та політика пам'яті в Перу (2023) https://adastra.org.ua/blog/nacionalna-svidomist-ta-politika-pamyati-v-peru 2. <i>Paul Carrillo-Maldonado, Javier Díaz-Cassou, An anatomy of external shocks in the Andean region, The Journal of Economic Asymmetries, V. 27, 2023, https://doi.org/10.1016/j.jeca.2023.e00295.</i> 	
	<p>Тема 4. Особливості розвитку субрегіону Центральної Америки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості підходів до дефініції субрегіону Центральної Америки. 2. Ключові економічні показники розвитку країн центральноамериканського субрегіону. 3. Особливості сучасного розвитку держав субрегіону: Гватемали, Нікарагуа, Коста-Рики, Сальвадору, Гондурасу і Панами. 4. Брама до Центральної Америки: Мексика. 5. Особливості регіональної інтеграції та головні субрегіональні організації. <p><i>Література:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Cintya B. Molina-Rodríguez, Jose Maria Valenzuela, Opportunities for the global climate development agenda with Net Zero in the horizon: A perspective from Central America, Earth System Governance, V. 22, 2024, https://doi.org/10.1016/j.esg.2024.100222.</i> 2. <i>Giorlery Altamirano Rayo, Eric S. Mosinger, Kai M. Thaler, Statebuilding and indigenous rights implementation: Political incentives, social movement pressure, and autonomy policy in Central America, World Development, V. 175, 2024, https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2023.106468.</i> 	<p>2 год.</p>
	<p>Тема 5. Особливості розвитку Карибського субрегіону</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості підходів до дефініції Карибського субрегіону. 2. Ключові економічні показники розвитку країн Карибського субрегіону. 3. Особливості сучасного розвитку держав субрегіону: Домініканської Республіки, Гаїті, Куби, Пуерто-Рико. 4. Держави регіону з британською, французькою та нідерландською спадщиною. 	<p>2 год.</p>

	<p>5. Особливості регіональної інтеграції та головні субрегіональні організації.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. <i>Agostinho M.N. Pinnock, Of homelands and global Blackness, or a trans-Atlantic tale of Caribbean relationalities: A geographic manifesto for change, Journal of Historical Geography, V. 85, 2024, 36-39, https://doi.org/10.1016/j.jhg.2024.06.009.</i></p> <p>2. <i>Olga Bespalova, Maximiliano Appendino, Rina Bhattacharya, Jean Francois Clevy Aguilar, Nan Geng, Takuji Komatsuzaki, Justin Lesniak, Weicheng Lian, Sandra Marcelino, Mauricio Villafuerte, Yorbol Yakhshilikov, Crypto assets and CBDCs in Latin America and the Caribbean: Opportunities and risks, Latin American Journal of Central Banking, 2024, https://doi.org/10.1016/j.latcb.2024.100157.</i></p> <p>3. <i>Shawn Hezron Charles, Alice Yan Chang-Richards, Tak Wing Yiu, Determining the critical factors for realising successful post-disaster reconstruction projects in the Caribbean, International Journal of Disaster Risk Reduction, V. 113, 2024, https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2024.104877.</i></p>	
	<p>Тема 6. Поняття регіонального лідерства. Відносини з державами Північної Америки</p> <p>1. Міжнародна інтеграція: поняття регіонального лідерства.</p> <p>2. Міжнародна інтеграція у регіоні: протистояння правих і лівих ідеологій. МЕРКОСУР.</p> <p>3. Вплив США і перспективи панамериканської інтеграції. Перспективи Тихоокеанської інтеграції.</p> <p>4. Перспективи реформування ООН: позиція Бразилії та Аргентини.</p> <p>5. Геополітика: відносини з США, КНР і рф.</p> <p>6. Вплив російсько-української війни на країни регіону.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Чому російська пропаганда настільки успішна в Латинській Америці і як із нею боротися? (2022). https://adastra.org.ua/blog/chomu-rosijska-propaganda-nastilki-uspishna-v-latinskij-americi-i-yak-iz-neyu-borotisya</p> <p>2. <i>Agyemang Kwasi Sampene, Cai Li, Takyi Kwabena Nsiah, Catalyzing renewable energy deployment in the Mercosur economies: A synthesis of human</i></p>	<p>2 год.</p>

	<p>capital, technological innovation and green finance, <i>Energy Strategy Reviews</i>, V. 53, 2024, https://doi.org/10.1016/j.esr.2024.101388.</p> <p>3. <i>Muhammad Qayyum, Yanping Zhang, Minhaj Ali, Dervis Kirikkaleli</i>, Towards environmental sustainability: The role of information and communication technology and institutional quality on ecological footprint in MERCOSUR nations, <i>Environmental Technology & Innovation</i>, V. 34, 2024, https://doi.org/10.1016/j.eti.2023.103523.</p> <p>4. <i>Susan E.M. Cesar de Oliveira, Jaqueline C. Visentin, Bruna F. Pavani, Paulo D. Branco, Marcello de Maria, Rafael Loyola</i>, The European Union-Mercosur Free Trade Agreement as a tool for environmentally sustainable land use governance, <i>Environmental Science & Policy</i>, V. 161, 2024, https://doi.org/10.1016/j.envsci.2024.103875.</p> <p>5. <i>Annah Lake Zhu, Niklas Weins, Juliet Lu, Tyler Harlan, Jin Qian, Fabiana Barbi Seleguim</i>, China's nature-based solutions in the Global South: Evidence from Asia, Africa, and Latin America, <i>Global Environmental Change</i>, V. 86, 2024, https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2024.102842.</p>	
	<p>Тема 7. Гарантування міжнародної безпеки у регіоні та засоби врегулювання регіональних конфліктів</p> <p>1. Нові виклики міжнародної безпеки у ХХ ст.: вимір країн Латинської Америки. Конфлікти і реалізація концепції регіональної безпеки.</p> <p>2. Миротворчі операції ООН як інструмент підтримання миру в країнах Латинської Америки.</p> <p>3. Політика регіональної безпеки країн Латинської Америки. Кейс Венесуели та Гайани.</p> <p>4. Особливості конфліктів у постбіполярній системі міжнародних відносин. Витоки і нинішній стан конфлікту в Колумбії.</p> <p>5. Виклики нерозповсюдження ядерної зброї. Зони вільні від ядерної зброї. Гуманітарний чинник міжнародної безпеки</p> <p>6. Реалізація концепції людської безпеки в Латинській Америці.</p> <p><i>Література:</i></p> <p>1. Національна свідомість та політика пам'яті у Колумбії (2023). https://adastra.org.ua/blog/nacionalna-svidomist-ta-politika-pamyati-u-kolumbiyi</p>	2 год.

	<p>2. <i>Helga Bermeo-Andrade, Luz E. González, Natalia Salazar-Camacho, Mónica Perdomo-Pérez</i>, Dreams and fears in the process of creative thinking in children from areas affected by the armed conflict in Colombia, <i>International Journal of Educational Research Open</i>, V. 7, 2024, https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2024.100381.</p> <p>3. <i>Lisset Pérez-Marulanda, Martin Rudbeck Jepsen, Augusto Castro-Nunez</i>, Boosting the adoption of sustainable land-use systems for achieving Colombian land-based climate action and peacebuilding goals, <i>World Development</i>, V. 188, 2025, https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2024.106888.</p> <p>4. <i>Maria del Pilar Lopez-Uribe, Fabio Sanchez Torres</i>, Ideology and Rifles: The Agrarian Origins of Civil Conflict in Colombia, <i>World Development</i>, V. 173, 2024, https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2023.106387.</p> <p>5. <i>Tatiane Fernandes-Tavares, José Luis Yagüe Blanco, Cristina Pascual</i>, Dispossessed lands and land-use change in the Colombian armed conflict: Exploring a link through a regional case study, <i>Journal of Rural Studies</i>, V. 108, 2024, https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2024.103303.</p>	
--	--	--

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми
1	<p>Тема 1. Вступ до регіональних студій: підходи до визначення регіону Латинської Америки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити історичні умови виникнення Латинської Америки як політико-культурного регіону. 2. Схарактеризувати поняття «регіональні студії». 3. Розкрити теоретичні підходи до поняття регіону. 4. Схарактеризувати антропогеографічний підхід до визначення регіону (підхід людської географії). 5. Схарактеризувати постколоніалізм як підхід до вивчення регіону. Підходи до процесів деколонізації та постколоніальних студій. 6. Визначити терміни «Глобальний Південь» («Плюралістичний Південь», «Глобальні партнери»), «Іberoамерика», «Іспанська Америка», «Лузоамерика», терміну «Рунафрібе» (Runafrife) як альтернатива назві «Латинська Америка».
2	<p>Тема 2. Економічний розвиток Латинської Америки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дати характеристику питанню міграції та урбанізації у регіоні, соціально-економічному питанню зміни поколінь і збереження культури зникаючих корінних народів в умовах глобалізації. 2. Схарактеризувати питання інфляції, рівня безробіття, боротьби з бідністю. Розподіл доходу серед різних верств населення, соціально-економічні питання рівня освіти та грамотності, гендерні питання. 3. Схарактеризувати питання розвинутих країн та перехідних країн у регіоні.
3	<p>Тема 3. Особливості розвитку регіону Південної Америки і Андського субрегіону</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схарактеризувати ключові країни Андського субрегіону: Колумбію, Венесуелу, Еквадор, Перу, Болівію, (північ Чилі та північ Аргентини). 2. Дати характеристику впливу цивілізацій майя, ацтеків та інків на формування міст Андського субрегіону доколумбової епохи. 3. Схарактеризувати периферійні регіони Латинської Америки (центральне плоскогір'я Мексики, карибське низовинне узбережжя Центральної

	Америки, Льянос, Гвіанське нагір'я, Гран-Чако, Сертао, Патагонію).
4	<p>Тема 4. Особливості розвитку субрегіону Центральної Америки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схарактеризувати географічний та культурно-історичний термін «Середня Америка» (Mesoamérica, Middle America). 2. Схарактеризувати ключові країни субрегіону: Гватемалу, Сальвадор, Гондурас, Нікарагуа, Коста Ріку, Панаму, Беліз. 3. Дати характеристику геополітиці центральноамериканського субрегіону.
5	<p>Тема 5. Особливості розвитку Карибського субрегіону</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити іспанський вплив у субрегіоні: Куба, Пуерто-Рико, Домініканська Республіка. 2. Схарактеризувати чинник корінних народів для розвитку країн субрегіону (араваки, кариби, таїно). 3. Схарактеризувати економічний розвиток Карибського субрегіону та міжнародну інтеграцію у субрегіоні.
6	<p>Тема 6. Процеси міжнародної інтеграції у регіоні Латинської Америки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схарактеризувати поняття регіонального лідерства та геополітики. 2. Дати визначення терміну Pax Americana. 3. Схарактеризувати провідні міжнародні регіональні організації Латинської Америки.
7	<p>Тема 7. Поняття регіонального лідерства. Відносини з державами Північної Америки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схарактеризувати МЕРКОСУР як приклад успішного спільного ринку серед держав «Південного конусу». 2. Визначити причини припинення проєкту «Зона вільної торгівлі Америк» (англ. Free Trade Area of the Americas (FTAA)). 3. Схарактеризувати вплив глобалізації на життя латиноамериканського регіону. 4. Схарактеризувати витоки регіонального лідерства Бразилії. 5. Визначити сучасну економічну та соціальну географію Бразилії. 6. Схарактеризувати реалізацію неоліберальних економічних реформ у Латинській Америці.

8	<p>Тема 8. Гарантування міжнародної безпеки у регіоні та засоби врегулювання регіональних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none">1. Схарактеризувати витoki регіональних конфліктів у Латинській Америці2. Визначити природу і причини конфліктів у Центральній Америці (Гондурас, Сальвадор, Гватемала, Нікарагуа)3. Схарактеризувати реалізацію неоліберальних економічних реформ у Латинській Америці
---	---

ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

№	Назва теми
1.	Тема 1. Вступ до регіональних студій: підходи до визначення регіону Латинської Америки 1. Що означає поняття «регіональні студії»? 2. Яким є значення термінів «Латинська Америка», «Ібероамерика», «Мезоамерика», «Лузоамерика»?
2.	Тема 2. Економічний розвиток Латинської Америки 1. Що означає поняття «міжнародний розвиток»? 2. Яким є значення людського розвитку в межах економічних стратегій регіону?
3.	Тема 3. Особливості розвитку регіону Південної Америки і Андського субрегіону 1. Що означає поняття «Андський субрегіон»? 2. Яким є значення Андського співтовариства для розвитку субрегіону?
4.	Тема 4. Особливості розвитку субрегіону Центральної Америки 1. Що означає поняття «Центральноамериканський субрегіон»? 2. Яким є значення угоди Ескіпулас для держав субрегіону?
5.	Тема 5. Особливості розвитку Карибського субрегіону 1. Що означає поняття «Карибський субрегіон»? 2. Яким є значення організації КАРІКОМ для розвитку субрегіону?
6.	Тема 6. Процеси міжнародної інтеграції у регіоні Латинської Америки 1. Що означає поняття «міжнародна економічна інтеграція»? 2. Якими є правові та економічні засади співпраці МЕРКОСУР з ЄС?
7.	Тема 7. Поняття регіонального лідерства. Відносини з державами Північної Америки 1. Що означає поняття «регіональне лідерство»? 2. Якими є витоки становлення Бразилії як одного з регіональних лідерів у Латинській Америці?

	<p>Тема 8. Гарантування міжнародної безпеки у регіоні та засоби врегулювання регіональних конфліктів</p> <ol style="list-style-type: none">1. Що означає поняття «миротворчість»?2. Якими є витоки та нинішній стан внутрішнього конфлікту в Колумбії?
--	--

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тема 1. Вступ до регіональних студій: підходи до визначення регіону Латинської Америки

1. Визначити історичні умови виникнення Латинської Америки як політико-культурного регіону.
2. Визначити різні теоретичні підходи до аналізу латиноамериканського регіону.
3. Визначити вплив африканських суспільних груп на розвиток регіону.

Тема 2. Економічний розвиток Латинської Америки

1. Визначити економіко-політичну ситуацію у Латинській Америці в кінці XX ст. – на початку XXI ст.
2. Визначити економічні та правові засади боротьби з бідністю у країнах Латинської Америки.
3. Схарактеризувати підходи до визначення «розвиненої країни» та «перехідної країни».
4. Визначити підходи постколоніальних студій до економічного розвитку регіону Латинської Америки.

Тема 3. Особливості розвитку регіону Південної Америки і Андського субрегіону

1. Визначити політичні та правові засади інтеграційних процесів у Андському субрегіоні.
2. Визначити особливості діяльності Тихоокеанського альянсу.
3. Визначити особливості діяльності ПРОСУР.
4. Визначити особливості діяльності УНАСУР.

Тема 4. Особливості розвитку субрегіону Центральної Америки

1. Визначити вплив північноамериканських, азійських, африканських та європейських країн на субрегіон Центральної Америки.
2. Схарактеризувати процеси демократизації у країнах Центральноамериканського субрегіону.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

Кафедра міжнародних відносин

Тема 6. Поняття регіонального лідерства. Відносини з державами Північної Америки

1. Визначити підходи до панамериканської інтеграції.
2. Визначити способи гармонізації відносин між країнами Латинської Америки.
3. Схарактеризувати особливості відносин між СЕЛАК та ЄС.
4. Визначити роль Бразилії у розвитку регіону Латинської Америки.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ / КЕЙСИ

для поточного закріплення і контролю знань і навичок студентів

Тема 1. Вступ до регіональних студій: підходи до визначення регіону Латинської Америки

Кейс/практичне завдання:

Представте, будь ласка, найвизначнішого політика/дипломата/впливову особистість регіону і обґрунтуйте Вашу думку (до 3 слайдів). Будьте готові відповісти на запитання одногрупників. Завантажте, будь ласка, Вашу презентацію на дошку Padlet <https://padlet.com/>

Тема 2. Особливості економічного розвитку регіону Латинської Америки

Кейс/ практичне завдання:

«Латинська Америка – регіон можливостей?»

Визначити 3 найрозвиненіші та 3 найменш розвинені країни регіону Латинської Америки і проаналізувати такі показники: ВВП, рівень безробіття, рівень інфляції. З чим вони пов'язані? (робота в мінігрупах).

Тема 3. Особливості розвитку регіону Південної Америки і Андського субрегіону

Кейс/ практичне завдання:

Здійснити SWOT-аналіз веб-сайту/сторінок в соціальних мережах посольств України в певній країні Латинської Америки. Будь ласка, поставте лайк (вподобайку) і підпишіться на відповідні сторінки в соціальних мережах. Представити результати SWOT-аналізу (презентують групи 1, 2).

Робота в мінігрупах. Учасники мінігруп визначаються заздалегідь випадковим чином та їм розподіляються певні країни і регіони.

Тема 4. Особливості розвитку субрегіону Центральної Америки

Кейс/практичне завдання:

Здійснити SWOT-аналіз веб-сайту/сторінок в соціальних мережах посольств України в певній країні Латинської Америки. Будь ласка, поставте лайк (вподобайку) і підпишіться на відповідні сторінки в соціальних мережах. Представити результати SWOT-аналізу (презентують групи 3, 4).

Робота в мінігрупах. Учасники мінігруп визначаються заздалегідь випадковим чином та їм розподіляються певні країни і регіони.

Тема 5. Особливості розвитку Карибського субрегіону

Кейс/ практичне завдання:

Підготувати портфоліо країни, обраної на початку семестру в порівнянні з Україною за запропонованою нижче схемою.

**Компаративний аналіз країни Латинської Америки і України
(включити джерела)**

Критерії	Країна Латинської Америки	Україна
Клімат, природні ресурси		
Політична система		
Економічний стан		
Релігія		
Мова		
Спорт		
Традиції та звичаї, культурні особливості		

Тема 6. Поняття регіонального лідерства. Відносини з державами Північної Америки

Кейс/ практичне завдання:

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет соціальних наук і соціальних технологій

Кафедра міжнародних відносин

Боротьба з російською пропагандою в Латинській Америці. Обговорити і

запропонувати ефективні шляхи боротьби з російською пропагандою в Латинській Америці.

Робота в мінігрупах.

Тема 7. Гарантування міжнародної безпеки у регіоні та засоби врегулювання регіональних конфліктів

Кейс/ практичне завдання:

Фінальний проєкт – презентація і дебрифінг щодо сценаріїв для Комунікаційної стратегії України з країнами Латинської Америки на 2025-2026 (стосовно країни, обраної на початку семестру).

ФІНАЛЬНИЙ ПРОЄКТ

Сценарії для Комунікаційної стратегії України з країнами Латинської Америки на
2025-2026

Стратегія - сукупність правових норм, що визначають систему офіційних поглядів на місце і роль держави у сучасному світі, її життєво важливі національні цінності, сили, засоби і методи протидії загрозам (<https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/struktura-kerivnikh-dokumentiv-derzhavnoi-politiki-v>, Методичні рекомендації щодо складання стратегічних планів підприємствами державного сектору):

1. Поточний стан (кількісні та якісні показники)
2. Майбутні перспективи (цілі на 2025 - 2026)
3. План дій.

Проєкт:

1. вибрати державу регіону
2. запропонувати посольству України в цій державі сценарії для впровадження Комунікаційної стратегії України з відповідною країною Латинської Америки, орієнтуючись на цілі, завдання і очікувані результати стратегії.
3. важливі критерії: аргументація, посилання на надійні джерела, розгляд альтернатив
4. обсяг документу – до 5 сторінок.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

<i>Види роботи протягом семестру</i>		<i>Кількість балів</i>	<i>%</i>
1	Участь у семінарських заняттях, робота над кейсами (7 занять)	35	35
2	Виконання письмового завдання (проєкту)	35	35
3	Залік	30	30
4	Разом	100	100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності студента за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Робота на семінарському занятті	5-4	Студент дає розгорнуті, змістовні, переконливі відповіді на питання семінарських занять, висловлює аргументовані тези, бере участь у дискусіях.
	3-2	Студент робить доповнення по питаннях семінарського заняття; відповіді студента можуть мати незначні помилки.
	1	Студент робить незначні доповнення по питаннях семінарського заняття; не бере активної повноцінної участі в дискусіях.
Виконання письмового завдання (проєкту)	35-31	Студент демонструє високі аналітично-критичні здібності, активно використовує надійні наукові та аналітичні джерела за темою. Вправно та переконливо працює з літературою, дотримується запропонованих вимог до проєкту.
	30-25	Студент опрацював певну проблематику, використав літературу, без глибокого аналізу обраної теми.
	24-20	Студент у загальних рисах описав обрану проблематику, фактичні дані подані правильно. Фінальний проєкт може мати незначні помилки.
	19-15	Студент демонструє описовий підхід. У проєкті присутні фактичні грубі помилки.
	0	Студент не підготував проєкт.

**Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної
 університетської шкали оцінювання в національну 4-бальну шкалу та шкалу**

ECTS

За шкалою університету	За національною шкалою		За шкалою ECTS
	Екзамен	Залік	
91 – 100	5 (відмінно)	Зараховано	A (відмінно)
81 – 90	4 (добре)		B (дуже добре)
71 – 80			C (добре)
66 – 70	3 (задовільно)		D (задовільно)
60 – 65			E (достатньо)
30 – 59	2 (незадовільно)	Не зараховано	FX (незадовільно – з можливістю повторного складання)
1 – 29			F (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Виконання навчальних завдань і робота в курсі має відповідати вимогам «Положення про Академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (затверджене наказом № 112 від 07.03.2018 року)

https://www.ukma.edu.ua/index.php/about-us/sogodennya/dokumenty-naukma/cat_view/1-dokumenty-naukma/12-normatyvna-baza-naukma/6-systema-zabezpechennia-iakosti-osvitnoi-diialnosti-ta-iakosti-vyshchoi-osvity/71-normatyvni-dokumenty

КОНТРОЛЬНІ ТЕСТОВІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Термін Латинська Америка походить від
 - A. римського права
 - B. з Франції 19 ст.
 - C. з Португалії
2. Термін «розвиток», згідно з Індексом людського розвитку, містить такі показники:
 - A. очікувана тривалість життя, рівень соціальних виплат, реальний ВВП з поправкою на інфляцію
 - B. очікувана тривалість життя, освітній рівень, реальний ВВП з поправкою на інфляцію
 - C. паритет купівельної спроможності, освітній рівень, реальний ВВП з поправкою на інфляцію
3. Парадигма людського розвитку, згідно зі Звітом про людський розвиток ООН, складається з таких елементів:
 - A. міцність, справедливість, сталість і розширення можливостей
 - B. продуктивність, справедливість, сталість і розширення можливостей
 - C. продуктивність, зростання, сталість і розширення можливостей
4. Ключові продукти, які експортують країни регіону Латинської Америки
 - A. соя, морепродукти, кава, метали, сира нафта
 - B. жито, електроенергія, текстиль
 - C. чай, жито, високотехнологічне обладнання
5. Носії мови кечуа, переважно, мешкають у
 - A. Перу та Болівії
 - B. Перу та Уругваї
 - C. Венесуелі та Гвіані
6. Представники народу таїно переважно, мешкали на території нинішніх
 - A. Домініканської Республіки і Пуерто-Рико
 - B. Гватемали і Сальвадору
 - C. Панами і Нікарагуа
7. Периферійним регіоном у Південній Америці, з точки зору економічного розвитку, вважається

- А. Гран-Чако
 - В. атлантичне узбережжя Бразилії
 - С. Центральна долина Чилі
8. Яке загальне населення регіону Латинської Америки?
- А. близько 660 млн людей
 - В. близько 1 млрд людей
 - С. близько 300 млн людей
9. У яких країнах Латинської Америки найвищий рівень інфляції станом на 2021 - 2022?
- А. Венесуела і Аргентина
 - В. Колумбія і Парагвай
 - С. Гондурас і Бразилія
10. Яка сучасниця столиця знаходиться на місці колишнього міста корінного народу Латинської Америки?
- А. Мехіко
 - В. Буенос-Айрес
 - С. Асунсьйон
11. Що означає термін “tierra caliente”?
- А. екологічний регіон, що розташовується від рівня моря до висоти 1000 м
 - В. екологічний регіон у високогір’ї, де знаходяться постійні сніги
 - С. екологічний регіон, що розташовується на висоті між 2000 м і 3000 м та характеризується прохолодним помірним кліматом
12. Які дві держави розташовуються на острові Еспаньйола?
- А. Гаїті та Пуерто-Рико
 - В. Мартиніка та Гваделупа
 - С. Гаїті та Домініканська Республіка
13. Як звали президента Домініканської Республіки, що встановив понад 30-річний режим диктатури?
- А. Сезар Сандіно
 - В. Рафаель Трухільйо
 - С. Франсуа Дювальс
14. Яка неофіційна назва мешканців Ріо-де-Жанейро?
- А. каріока

В. борікуа

С. чиланго

15. Яка організація є модернізованою версією НАФТА?

А. САФТА

В. ФТАА

С. USMCA

16. Назвіть імена мексиканських борців за земельну реформу початку 20 ст.

А. Порфіріо Діас і Беніто Хуарес

В. Панчо Вілья та Еміліано Сапата

С. Хорхе Елієсер Гайтан і Альфредо Стреснер

17. Яке загальне населення Андського субрегіону Латинської Америки?

А. близько 200 млн осіб

В. близько 105 млн осіб

С. близько 300 млн осіб

18. У якій країні розповсюджена мова «науатль»?

А. Аргентина

В. Гайана

С. Мексика

19. На території яких країн колись розташовувалася імперія Інка?

А. Суринам і Барбадос

В. Перу і Болівія

С. Мексика і Гватемала

20. Який ступінь міжнародної економічної інтеграції присутній у МЕРКОСУР?

А. Зона вільної торгівлі

В. Спільний ринок

С. Оборонний союз

21. Яку міжнародну організацію називають «правий УНАСУР»?

А. КАРІКОМ

В. ПРОСУР

С. Тихоокеанський альянс

22. У якій країні переважно мешкають представники народу мапуче?

А. Чилі

В. Уругвай

23. Чи дозволяється в Латинській Америці тестування ядерної зброї?
- А. Так
 - В. Ні, за Договором Тлателолько
 - С. Так, за погодження з Генеральною Асамблеєю ООН
24. Якими є відносини Парагваю і Тайваню (Республіки Китай)?
- А. Парагвай встановив дипломатичні відносини з Тайванем
 - В. Парагвай розірвав дипломатичні відносини з Тайванем
 - С. Парагвай має економічні, але не дипломатичні відносини з Тайванем
25. Якою є основна мета Лімської групи?
- А. Налагодження діалогу між суспільними групами у Перу
 - В. Відновлення миру і стабільності у Венесуелі
 - С. Налагодження діалогу між суспільними групами у Колумбії
26. Які країни регіону Латинської Америки переважно не є іспаномовними
- А. Сент-Кітс і Невіс
 - В. Суринам
 - С. обидві відповіді вірні
27. У якій країні переважно мешкають представники народу аймара?
- А. Тринідад і Тобаго
 - В. Болівія
 - С. Беліз
28. В якій країні однією з офіційних мов є гуарані?
- А. Уругвай
 - В. Панама
 - С. Парагвай
29. Як формувалися політичні еліти Бразилії до періоду деколонізації?
- А. навколо великих міст доколумбової епохи
 - В. як власники великих плантацій
 - С. як військові лідери
30. У якій країні водні ресурси були приватизовані?
- А. Гайана
 - В. Еквадор
 - С. Чилі

КЛЮЧІ ДО КОНТРОЛЬНИХ ТЕСТОВИХ ЗАПИТАНЬ ДО ЗАЛКУ

1. В
2. В
3. В
4. А
5. А
6. А
7. А
8. А
9. А
10. А
11. А
12. С
13. В
14. А
15. С
16. В
17. В
18. С
19. В
20. В
21. В
22. А
23. В
24. А
25. В
26. С
27. В
28. С
29. В
30. С

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна критична література:

1. Бернардо Аревало – нове обличчя Гватемали (2023).
<https://adastra.org.ua/blog/bernardo-arevalo-nove-oblichchya-gvatemali>
2. Виборча реформа в Мексиці: чи загрожує вона політичній системі країни? (2023).
<https://adastra.org.ua/blog/viborcha-reforma-v-meksici-chi-zagrohuye-vona-politichnij-sistemi-krayini>
3. Гаїті – неспроможна держава, що переживає безпекову кризу (2023).
https://adastra.org.ua/blog/gayiti-nespromozhna-derzhava-sho-perezhivaye-bezpekovu-krizu_1
4. Громадянська війна в Колумбії: чи існує мир після миру? (2021).
<https://adastra.org.ua/blog/gromadyanska-vijna-v-kolumbiyi-chi-isnuye-mir-pislya-miru>
5. Еквадор 2023: політична криза, наркотрафік та протести
<https://adastra.org.ua/blog/ekvador-2023-politichna-kriza-narkotrafik-ta-protesti>
6. Насильство та злочинність у Центральній Америці: у пошуках причин катастрофи (2022). <https://adastra.org.ua/blog/nasilstvo-ta-zlochinnist-u-centralnij-americi-u-poshukah-prichin-katastrofi>
7. Національна свідомість та політика пам'яті в Аргентині (2023).
<https://adastra.org.ua/blog/nacionalna-svidomist-ta-politika-pamyati-v-argentini>
8. Національна свідомість та політика пам'яті у Колумбії (2023).
<https://adastra.org.ua/blog/nacionalna-svidomist-ta-politika-pamyati-u-kolumbiyi>
9. Національна свідомість та політика пам'яті в Мексиці (2023).
<https://adastra.org.ua/blog/nacionalna-svidomist-ta-politika-pamyati-v-meksici>
10. Національна свідомість та політика пам'яті в Перу (2023)
<https://adastra.org.ua/blog/nacionalna-svidomist-ta-politika-pamyati-v-peru>
11. Національна свідомість та політика пам'яті в Чилі (2023).
<https://adastra.org.ua/blog/nacionalna-svidomist-ta-politika-pamyati-v-chili>
12. «Новий початок старої дружби»: вектори співпраці ЄС і Латинської Америки та саміт ЄС-СЕЛАК (2023). <https://adastra.org.ua/blog/novij-pochatok-staroyi-druzhbi-vektori-spivpraci-yes-i-latinskoyi-ameriki-ta-samit-yes-selak>

13. Особливості відносин Домініканської Республіки і Гаїті на сучасному етапі (2022). <https://adastra.org.ua/blog/osoblivosti-vidnosin-dominikanskoyi-respubliki-i-gayiti-na-suchasnomu-etapi>
14. Перспективи кубинсько-американських відносин за президентства Байдена. (2022). <https://adastra.org.ua/blog/perspektivi-kubinsko-amerikanskih-vidnosin-za-prezidentstva-bajdena>
15. Процес миробудування в Колумбії: стратегії підтримки діалогу (2021). <https://adastra.org.ua/blog/proces-mirobuduvannya-v-kolumbiyi-strategiyi-pidtrimki-dialogu>
16. Чому російська пропаганда настільки успішна в Латинській Америці і як із нею боротися? (2022). <https://adastra.org.ua/blog/chomu-rosijska-propaganda-nastilki-uspishna-v-latinskij-americi-i-yak-iz-neyu-borotisya>
17. *Arshat, A.* (2022, June 1). Allies: Twenty-seven bold ideas to reimagine the US-Colombia relationship <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/allies-us-colombia-book/agenda-allies-twenty-seven-bold-ideas-to-reimagine-the-us-colombia-relationship/>
18. Biden Just Tightened US Migration Policy. Can He Calm the Surge at the Border? (2023, January 5). <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/biden-just-tightened-us-migration-policy-can-he-calm-the-surge-at-the-border/>
19. *Bigelow, A., & Klubock, T.* (2018). Introduction to Latin American Studies and the Humanities: Past, Present, Future. *Latin American Research Review*, 53(3), 573-580. doi:10.25222/larr.521
20. *Brugués Rodríguez, A. et al.* (2022, September 27). The Economic Impact of a More Efficient US-Mexico Border: How Reducing Wait Times at Land Ports of Entry Would Promote Commerce, Resilience, and Job Creation <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/the-economic-impact-of-a-more-efficient-us-mexico-border/>
21. China's Influence in Latin America (2022). Global Affairs <https://globalaffairs.org/events/chinas-influence-latin-america>
22. Economic Review | Latin America and the Caribbean October (2023). The World Bank <https://www.worldbank.org/en/region/lac/publication/perspectivas-economicas-america-latina->

[caribe#:~:text=The%20report%20estimates%20that%20the,for%202024%20and%202025%2C%20respectively.](#)

23. External Constraints, Sluggish Growth Cast Long Economic Shadow over Latin America and the Caribbean (2022). UNCTAD <https://unctad.org/press-material/external-constraints-sluggish-growth-cast-long-economic-shadow-over-latin-america>
24. *González, G. H., García-González, J. D., Gómez-Medina, J. S., & Corbella, V. I.* (2023). Regionalization of Latin America based on asymmetries in the absorptive capacity of countries. *The Journal of Economic Asymmetries*, 27, e00291.
25. IntelBrief: Border Dispute between Venezuela and Guyana Continues to Simmer <https://thesoufancenter.org/intelbrief-2023-december-18/>
26. Is US-Caribbean diplomacy finally on the right track? (2022, September 15). <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/is-us-caribbean-diplomacy-finally-on-the-right-track/>
27. *Kent R.* (2016). *Latin America: Regions and People.*
28. *Lange, M., Mahoney, J., & Vom Hau, M.* (2006). Colonialism and development: A comparative analysis of Spanish and British colonies. *American Journal of Sociology*, 111(5), 1412-1462. <https://doi.org/10.1086/499510>
29. Latin America in 2024: Five Trends to Watch <https://www.americasquarterly.org/article/latin-america-in-2024-five-trends-to-watch/>
30. *Manuzzi, A.J.* (2023, Dec 20). Venezuela, Guyana: The shocking War that Wasn't <https://responsiblestatecraft.org/guyana-venezuela/>
31. *Mazuccato, M.* (2022). Transformational Change in Latin America and the Caribbean: A Mission-oriented Approach https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/48299/5/S2200735_en.pdf
32. *O'Neil, Shannon K.* (2022, August 25). Why Latin America Lost at Globalization—and How It Can Win Now A case for greater intraregional trade in today's changing world. Originally published at Americas Quarterly <https://www.cfr.org/article/why-latin-america-lost-globalization-and-how-it-can-win-now>
33. *Penados, F., et al.* (2022). «The Violence of Disavowing Indigenous Governance: Exposing the Colonial Politics of 'Development' and FPIC in the Caribbean». *Journal of Political Ecology*, #. 29, iss. 1 <https://doi.org/10.2458/jpe.5124>.

34. *Pineda-Escobar, Maria A.* (n.d.). *Moving the 2030 Agenda Forward: SDG Implementation in Colombia. Corporate Governance (Bradford)*. Bradford: Emerald Publishing Limited.
35. *Taranenko A. H.* Characteristics of Russian Propaganda in Latin America with Regard to Russian Aggression Against Ukraine: Case of Brazil / Anna Taranenko // *Empirio*. - 2024. - Т. 1, № 1. - С. 55-62.
36. *Tussie, D. & Ramos, L.* (2022). How Does Gramsci Travel in Latin America? Before and After Critical International Relations Theory. *Contexto Internacional* [online]. 2022, v. 44, n. 1 <https://doi.org/10.1590/S0102-8529.20224401e20200124>.
37. *Van Klaveren, A.* (2017, Dec). Regionalism in Latin America. Navigating in the Fog / Working Paper No. 25. University of Chile

Додаткова критична література:

1. Американський президенціалізм: інститут глави держави в США у персоналіях від зародження до сьогодення. Біографічна енциклопедія / О. В. Бабкіна, С. М. Дерев'яно, М. П. Требін та ін.; за наук. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 372 с.
2. Громадянська війна в Колумбії: чи існує мир після миру? 13 Nov 2021 <https://adastra.org.ua/blog/gromadyanska-vijna-v-kolumbiyi-chi-isnuye-mir-pislya-miru>
3. Зовнішня політика країн Латинської Америки : навч. посібник / М. В. Булик, О. Л. Гільченко, Ю. В. Константинова ; за ред. Н. В. Гаврилової. (2020). – Маріуполь : МДУ. <http://repository.mdu.in.ua/jspui/handle/123456789/2584>
4. Міграційні кризи в Латинській Америці: причини, тенденції, наслідки (2021). <https://adastra.org.ua/blog/migracijni-krizi-v-latinskij-americi-prichini-tendenciyi-naslidki>
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2023 р. № 327-р «Про затвердження плану дій з реалізації Стратегії зовнішньополітичної діяльності України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/327-2023-%D1%80#Text>
6. Стратегія зовнішньополітичної діяльності України (2021). <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

7. Українська призма: Зовнішня політика (2022). Аналітичне дослідження // ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка» — Київ, 2023. — с. 203-212.
8. *Brigagão, C.* Latin America: A Panorama of Security and Integration. Center of Americas Studies at Universidade Candido Mendes. URL: https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=c85cb7de-b84d-c36e-19a3-5b63666ceba5&groupId=265553
9. *Dannreuther, R.* International Security, The Contemporary Agenda p. Cambridge. p. 165-186.
10. Democratic Institutional Strength Before and Beyond Elections: The Case of Brazil (2022, September 15). <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/democratic-institutional-strength-ahead-and-beyond-elections-the-case-of-brazil/>
11. *Franko P.* (2018). The Puzzle of Latin American Economic Development.
12. *Jácome, F.* Security Perspectives in Latin America. <https://library.fes.de/pdf-files/iez/12103.pdf>
13. Latin American Studies and the Cold War ed. by R. H. Chilcote. 2022.
14. *Maggiorelli, L.* (2021). «China and Latin America and Caribbean Cooperation: Official Development Assistance and Other Official Flows (2006-2016)». *Revista Tempo Do Mundo*, iss. 24, p. 199–224. [doaj.org, https://doi.org/10.38116/rtm24art7](https://doi.org/10.38116/rtm24art7).
15. *Merke, F. et al.* (2021, June). Reimagining Regional Governance in Latin America <https://carnegieendowment.org/2021/06/24/reimagining-regional-governance-in-latin-america-pub-84813>
16. *Nolte, D.* (2019). Lo bueno, lo malo, lo feo y lo necesario: pasado, presente y futuro del regionalismo latinoamericano. *Revista Uruguaya de Ciencia Política*. Montevideo: Fundación de Cultura Universitaria.
17. *Tkach A.* New regional responsibility in a foreign policy in relation LAC-American region of administrations of George W. Bush and Barack Obama *Politology Bulletin*, Issue 81 (2018). Journal homepage: <http://zpv.knu.ua/>.